

Enquesta sobre prevenció de les addiccions a Palma

Resultats de l'enquesta escolar de Palma sobre prevenció de les addiccions

S'ha duit a terme col·laboració amb el Pla autonòmic de Drogues de les Illes Balears (PADIB), de la Conselleria de Salut) i Convivèxit, de la Conselleria d'Educació, i la Comissió Tècnica del PEMPA

COORDINACIÓ I DIRECCIÓ
TÈCNICA

Àrea de Turisme, Sanitat i Consum de l'Ajuntament de Palma, Institut d'Estudis en Prevenció (IREFREA) i Àrea de Metodologia del Departament de Psicologia de la Universitat de les Illes Balears

REALITZACIÓ DE
L'ENQUESTA I DADES

Institut d'Estudis en Prevenció (IREFREA) i Àrea de Metodologia del Departament de Psicologia de la Universitat de les Illes Balears

AGRAÏMENTS I
COL·LABORACIONS

A tots els docents i estudiants dels centres educatius que han participat a l'enquesta i han facilitat que es faci.
A les institucions i les experts que hi han donat suport i permisos.
A l'equip d'enquestadors que han col·laborat en el treball de camp.
A les àrees de l'Ajuntament de Palma que han col·laborat en la revisió d'instruments i resultats.

Índex

- Metodologia
Instruments
- Procediment
- Mostra de Palma
- Com se sent el jovent
 - Benestar - felicitat, satisfacció vital
 - Normes i límits familiars
 - Situacions problemàtiques
 - Benestar - gestió de les emocions
- L'oci de la joventut
- Consum de drogues
 - Dificultat per a aconseguir drogues
 - Alcohol
 - Tabac i cigarretes electròniques
 - Cànnabis
- Videojocs i e-Sports
- Jocs d'apostes
- Internet - ús
- Conductes de risc davant les pantalles
- Internet – xarxes socials
- Conclusions

Metodologia

Fitxa tècnica

- **Dates:** febrer-abril de 2022
- **Àmbit:** municipi de Palma
- **Univers:** 26.837 estudiants d'ESO, batxillerat i de CFB i CFGM
- **Mostreig:** per conglomerats (7 centres en total, 2 de concertats i 5 de públics). Cursos des de 1r d'ESO a 2n de batxillerat o 2n d'FPGM.
- **Mida final de la mostra:** 1.872 participants de 7 centres educatius de Palma (Nre. = 1.872; 356 entre 12 i 13 anys, 427 entre 14 i 15 anys, 740 entre 16 i 17 anys i 349 entre 18 i 25 anys)
- **Instruments de recollida de dades:** bateria de preguntes basada en l'enquesta ESTUDES, amb ampliació en ítems d'elaboració pròpia sobre conductes no vinculades a substàncies, de benestar subjectiu (SLSS) i regulació emocional (ERQ).
- **Procediment:** recollida presencial amb anonimats a través d'un qüestionari en línia a les aules (plataforma LimeSurvey)

<u>Nivell educatiu</u>	ESO	Batx.	FP	Total
Total	807	533	442	1872

Instruments

Qüestionari basat en l'enquesta ESTUDES

- Consum d'alcohol, tabac i cànnabis
- Joc d'apostes i ús de videojocs
- Problemes relacionats amb els consums
- Relacions familiars

Ítems d'elaboració pròpia

- Oci i temps lliure
- *Influencers* i xarxes socials
- Ús de pantalles i noves tecnologies

Preguntes sobre benestar emocional

- Escala d'ítem únic sobre benestar subjectiu
- SWLS (Students Wellbeing Life Satisfaction Scale)
- ERQ (Emotion Regulation Questionnaire)

Escala d'ús compulsiu d'internet (CIUS)

Escala composta per 14 ítems tipus Likert, que avalua el nivell de risc d'ús compulsiu d'internet (Meerkerk *et al.*, 2009)

Internet Gaming Disorder Scale (IGDS-9)

Versió breu i adaptada de l'escala d'avaluació de trastorn per ús de videojocs, formada per 9 ítems tipus Likert i validada en població adolescent per Pontes i Griffiths (2016).

Escala LIE/BET

Escala composta per dos ítems, que avalua gravetat de joc d'apostes d'acord amb criteris del DSM-IV (Johnson *et al.*, 1997)

Ítem únic de benestar subjectiu (OLS)

Escala composta per un sol ítem en què es demana a l'estudiant que puntuï de l'1 al 10 com se sent de feliç generalment.

SLSS (Students Life Satisfaction Scale)

Escala de 7 ítems tipus Likert, elaborada per Huebner (1991), que avalua el nivell de satisfacció amb la vida en adolescents.

ERQ (Emotion Regulation Questionnaire)

Escala de 10 ítems tipus Likert, elaborada per John i Gross (2003) i validada per Navarro *et al.* (2018) en població adolescent. El qüestionari avalua l'ús de dues estratègies de regulació emocional en els estudiants, una considerada adaptativa (reavaluació cognitiva) i una considerada desadaptativa (supressió expressiva).

Procediment

Procediment inicial

- Obtenció de l'aprovació del CEIB i la Fiscalia de Menors
- Col·laboració en xarxa amb la Comissió Tècnica del PEMPA, PADIB i CONVIVEXIT
- Elaboració de documents d'informació per a alumnat i per a famílies
- Reunions amb centres (equips directius) per a organitzar la recollida de dades entre el desembre de 2021 i el gener de 2022
- Repartiment i recollida dels fulls de consentiment informat a les famílies en dues fases: els/les estudiants menors de 15 anys ho presentaren firmat per ells/elles i per les famílies; els/les de 16 endavant, només firmats per ells/elles.

Recollida de dades

- La recollida es va dur a terme de manera presencial a les aules de cada institut, entre el febrer i l'abril de 2022.
- Es van recollir els consentiments informats i un equip de col·laboradors va explicar en què consistia l'enquesta.
- Es va recollir informació sobre dades sociodemogràfiques (sexes, edat, curs escolar), activitats de temps lliure, ús de noves tecnologies (mòbil, ordinador, tauleta tàctil, consola...), Internet, videojocs, jocs d'atzar, consum de substàncies (alcohol, tabac, cigarretes electròniques i cànnabis), problemes (*bullying*, relacions sexuals, rendiment acadèmic...), monitorització dels pares i mares i regulació emocional.

Anàlisi de dades

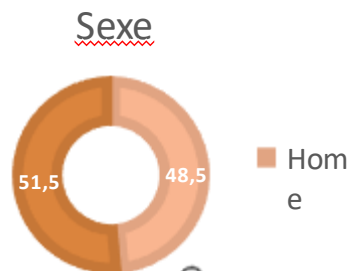
Les anàlisis estadístiques s'han dut a terme amb el programa SPSS v23.

Les variables qualitatives es descriuen mitjançant freqüències (absolutes i relatives) i taules de contingència.

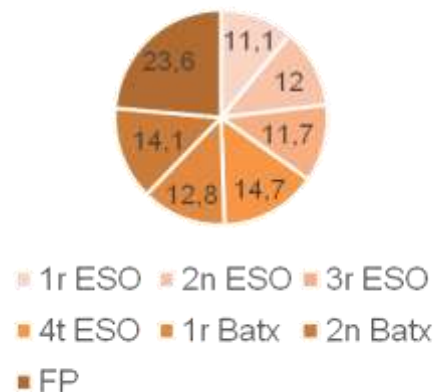
Per a les variables quantitatives es presenta l'índex de tendència central (mitjana) i posició (mediana), així com l'índex de variabilitat o dispersió (desviació estàndard i rang).

L'anàlisi inferencial es realitza mitjançant proves de Ji quadrat per a les variables categòriques i comparació de mitjanes de grups independents per a comparar valors mitjans segons sexe i edat.

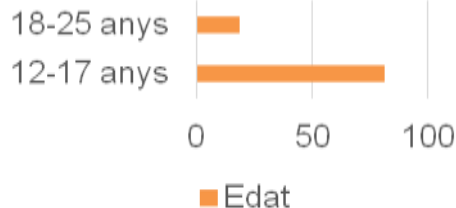
Descripció de la mostra de Palma

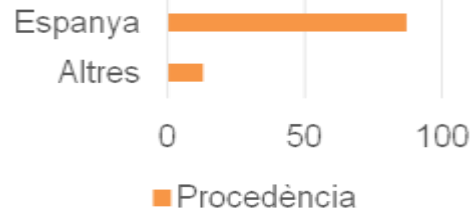
Curs

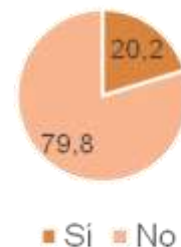
Edat

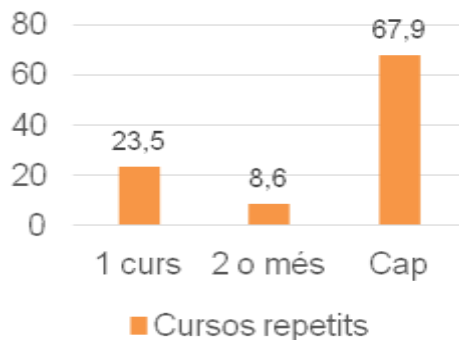
Procedència

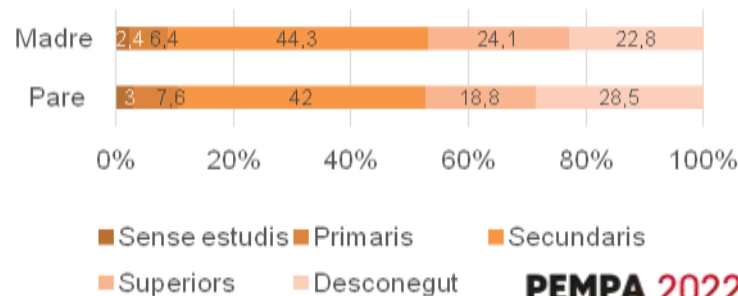
Absentisme (pellas) darrers 30 dies

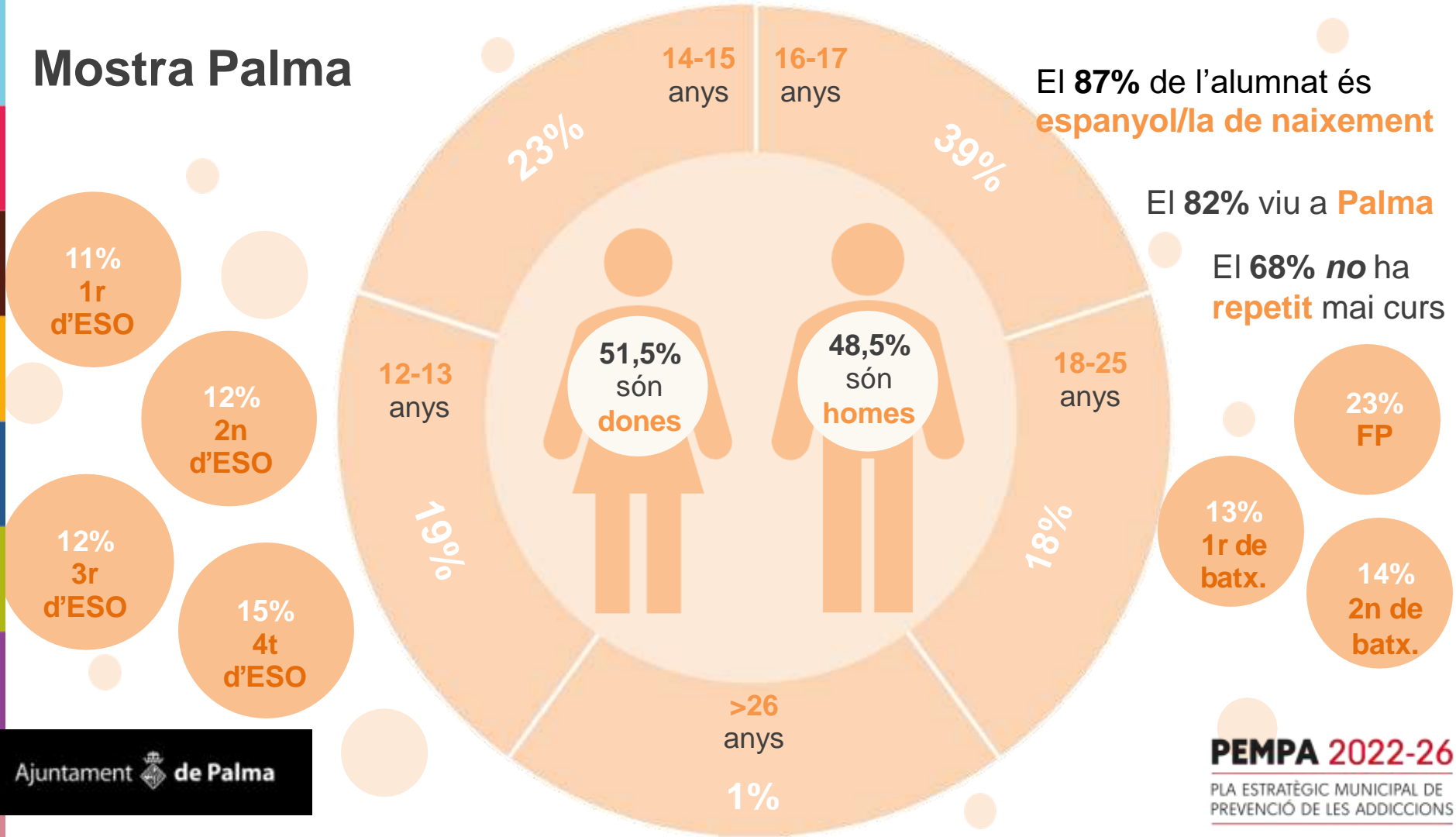
Cursos repetits

Nivell estudis progenitors

Mostra Palma

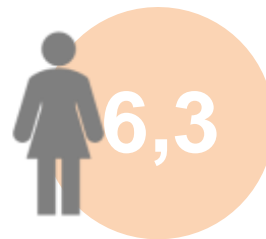
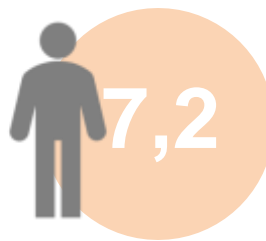

Com se sent el jovent

Benestar - Felicitat

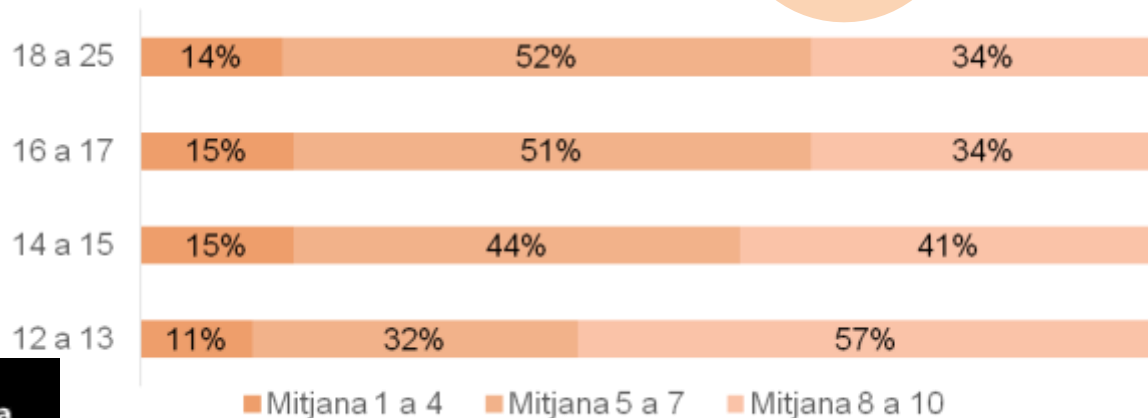

El grau mitjà de felicitat (escala 1 al 10) és:

Els adolescents expressen un grau **major** de felicitat que les adolescents.

Un 11-15% se sent **infeliç**

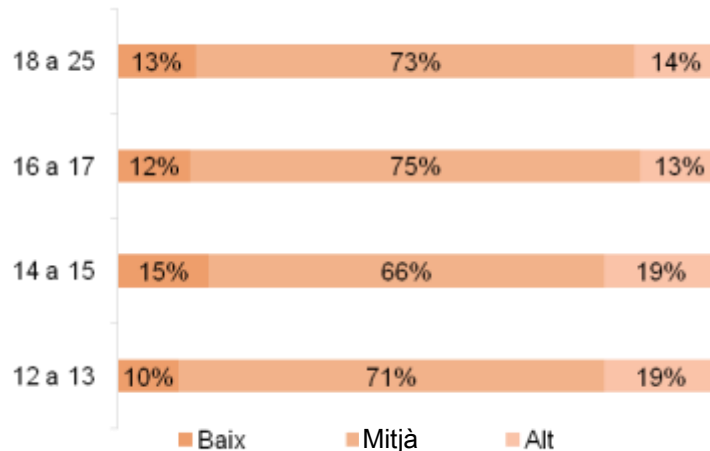
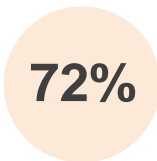
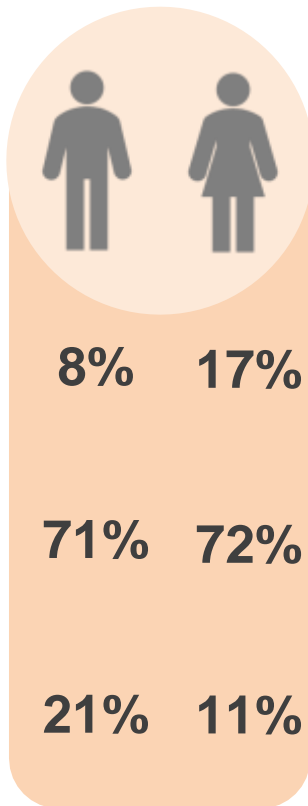
El grup de 12-13 anys expressa **major** grau de felicitat que la resta.

Com se sent el jovent

L'Escaleta de satisfacció vital informa sobre els **pensaments** respecte la seva **vida personal**

Els resultats es poden dividir en 3 trams:

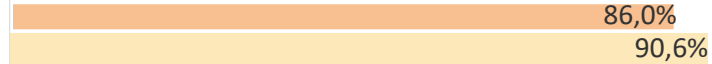
L'alumnat se situa sobretot a la part central. La majoria indica un grau mitjà de benestar amb la seva vida personal.

Un 13% percep un baix nivell de benestar en la seva vida

Normes i límits familiars

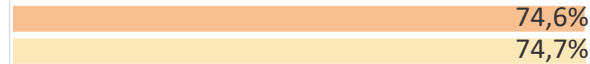
Puc fàcilment rebre afecte i cura per part del meu millor amic/iga

Puc fàcilment rebre afecte i cura per part de ma mare i/o mon pare

Els meus pares fixen les normes clares sobre què puc fer a casa

Els meus pares fixen normes clares sobre què puc fer fora de casa

Els meus pares saben amb qui estic quan surt els vespres

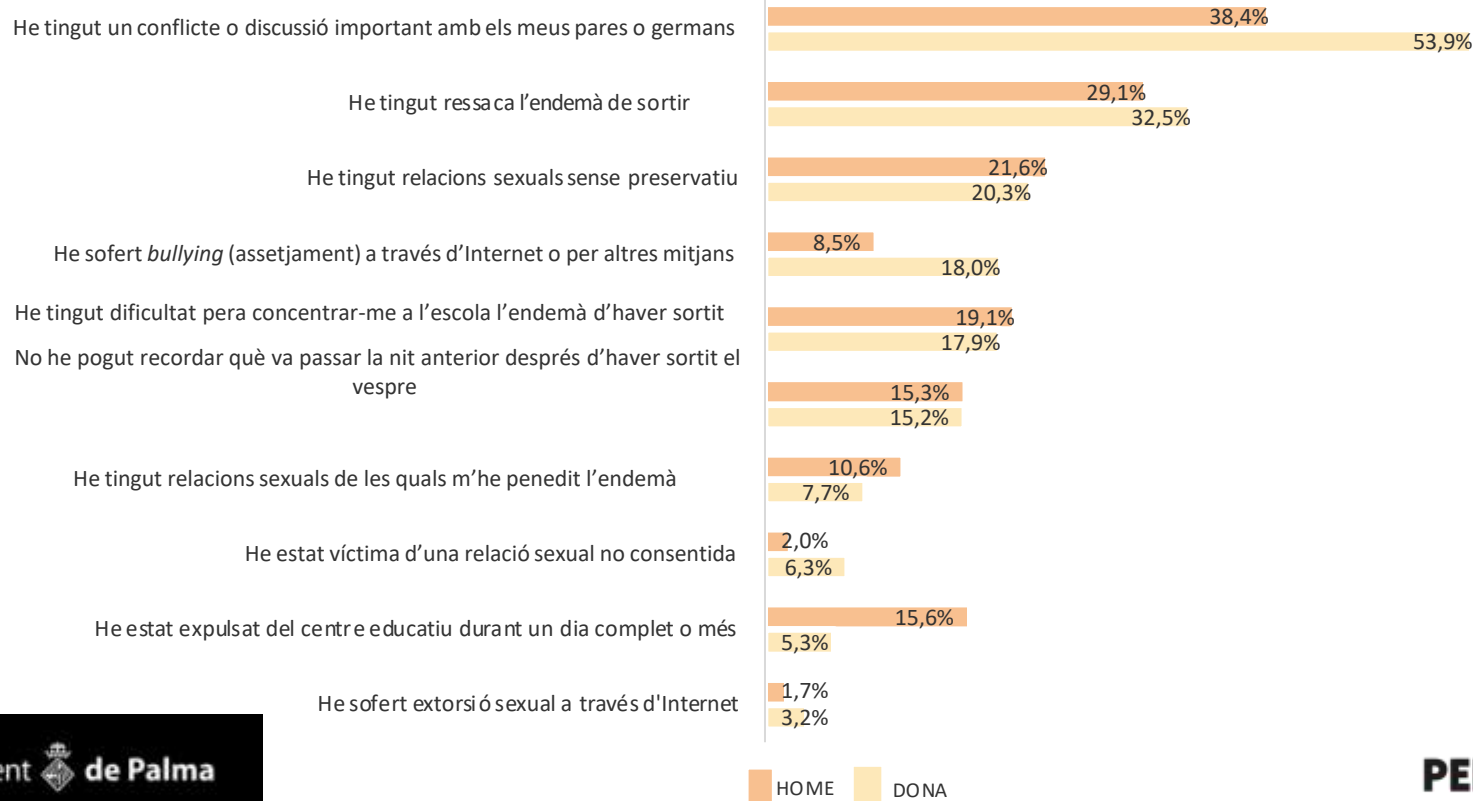

Els meus pares saben on som quan surt els vespres

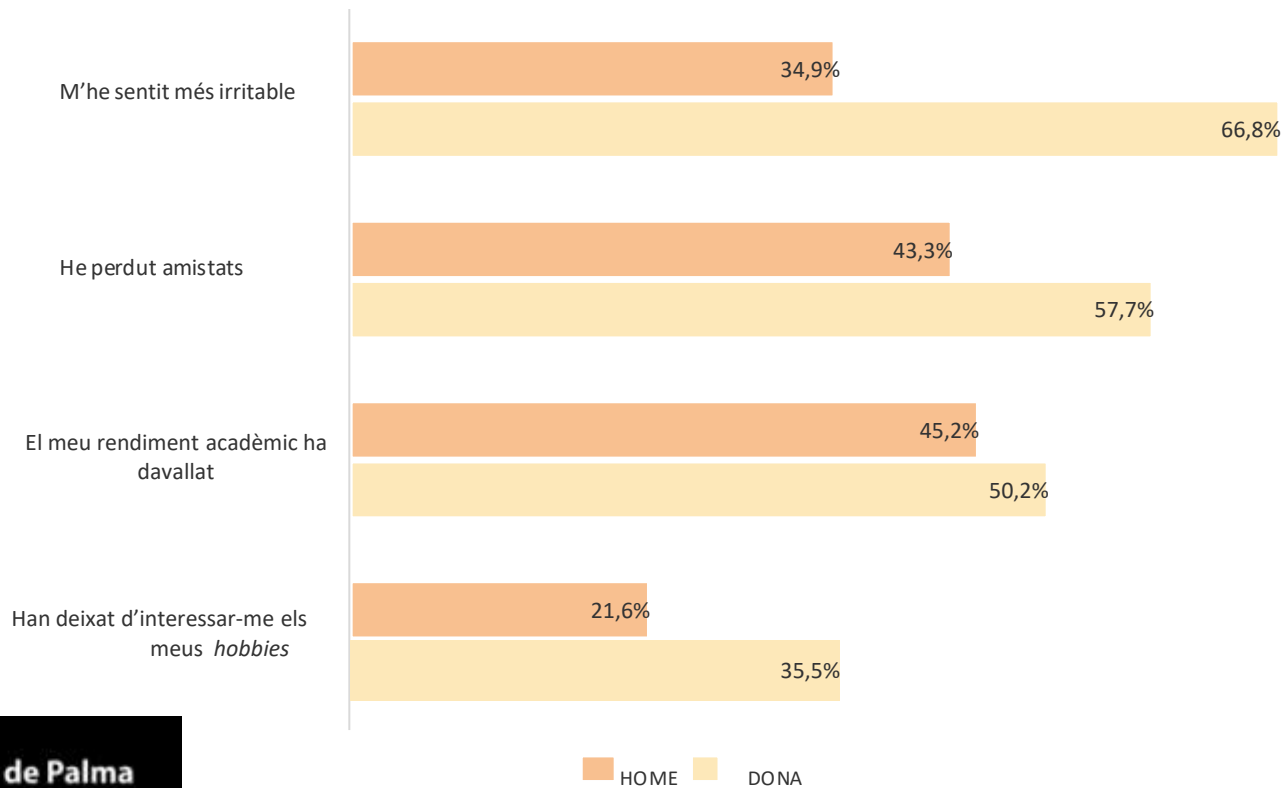

HOME DONA

Situacions problemàtiques

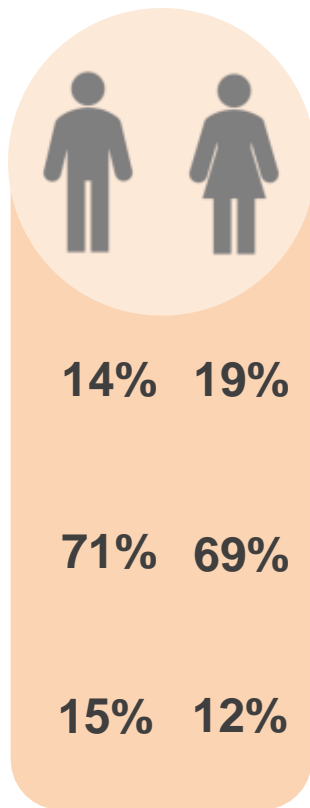
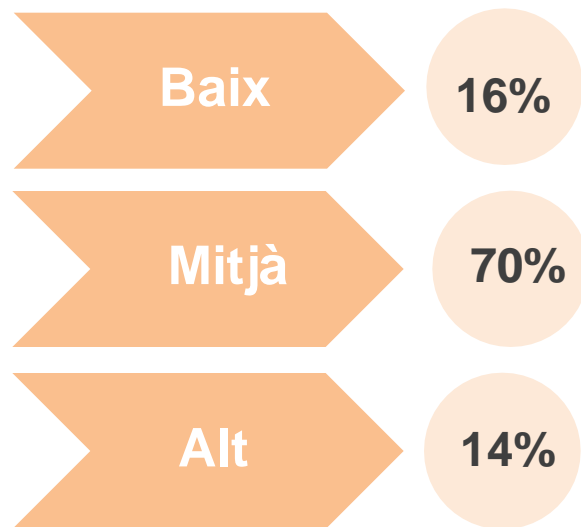
Experiències personals relacionades amb el benestar

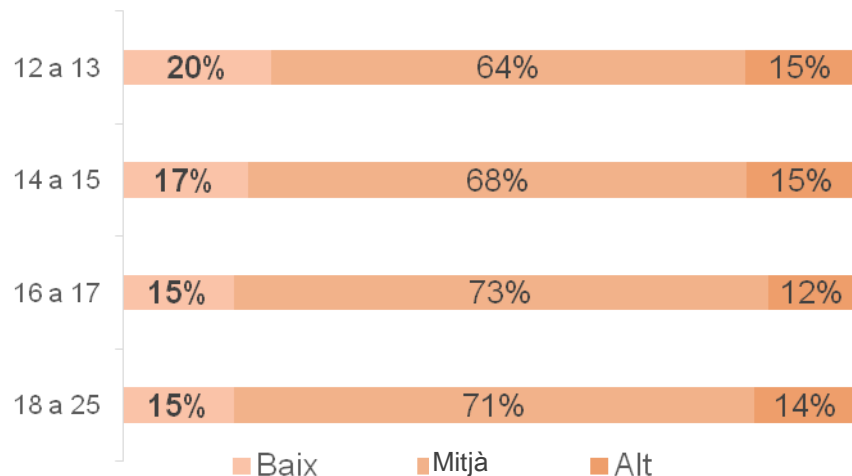
Gestió emocional

Adaptabilitat, recerca de solucions

Els resultats es poden dividir en 3 trams:

L'escala ERQ (Emotion Regulation Questionnaire) ens informa sobre **experiències** i **control emocional**

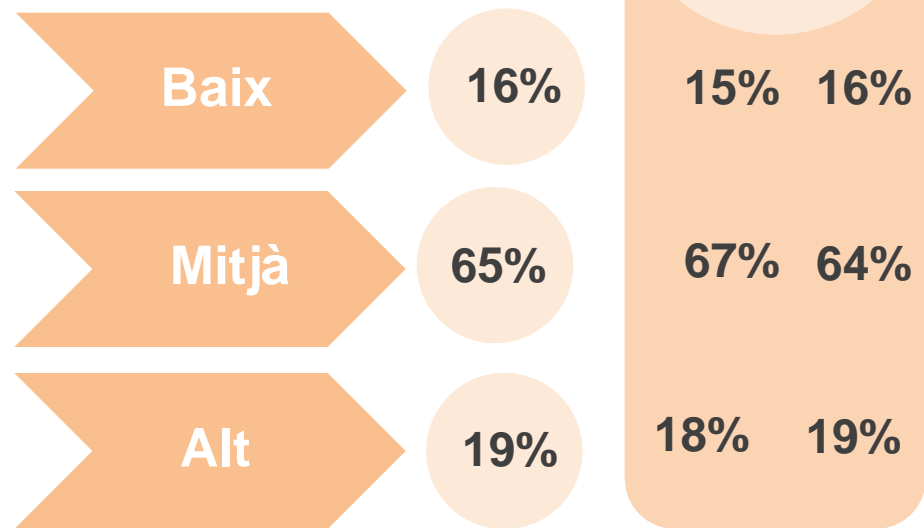

La majoria presenta una puntuació mitjana en **recerca de solucions**

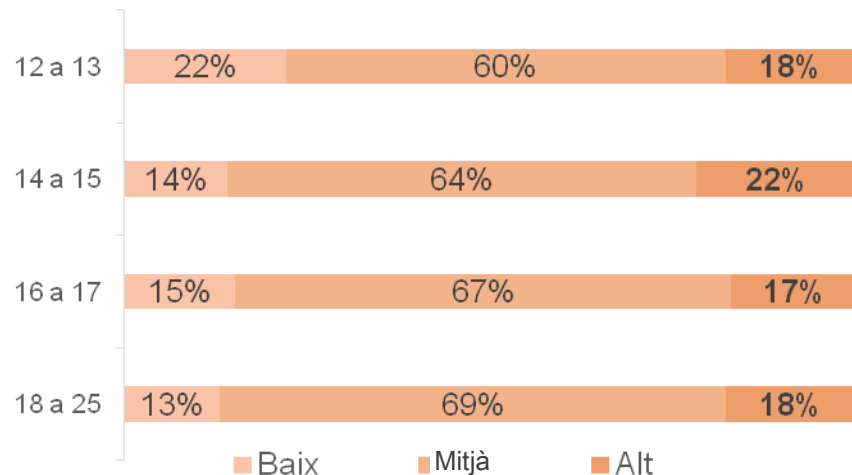
Gestió emocional

Afrontament de problemes

Els resultats es poden dividir en 3 trams:

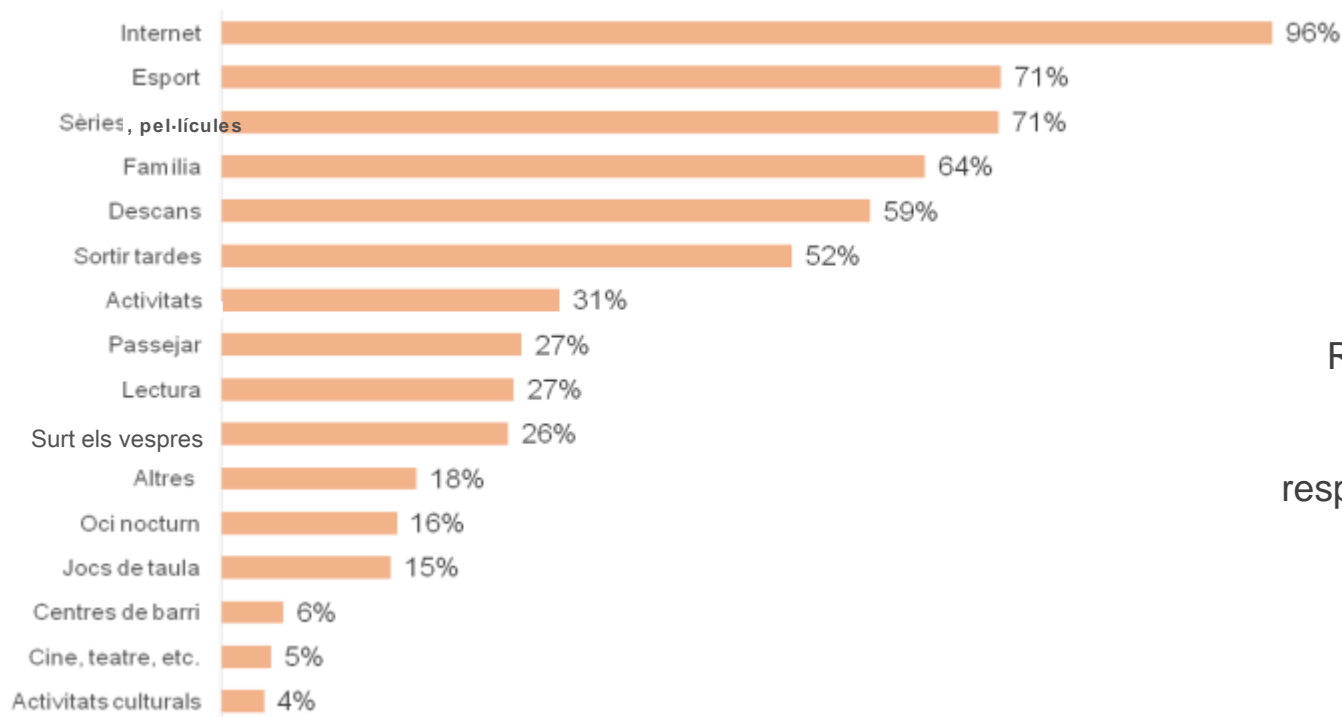

L'escala ERQ (Emotion Regulation Questionnaire) ens informa sobre **experiències** i **control emocional**

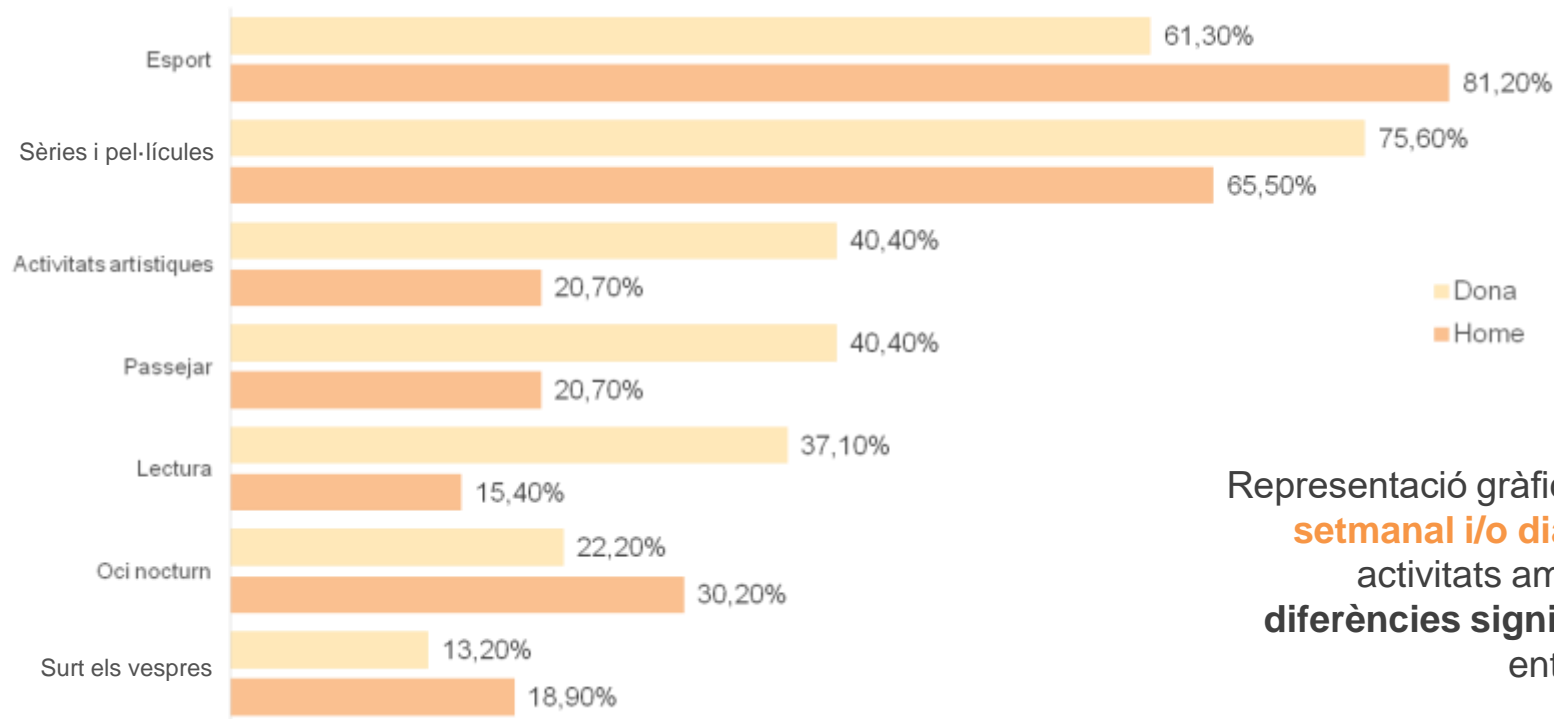
La majoria presenta una puntuació mitjana en **afrentament de problemes**.

Activitats d'oci de la joventut

Representació gràfica
genèrica de l'ús
setmanal i/o diari
respecte de les activitats
d'oci

Activitats d'oci de la joventut per sexe

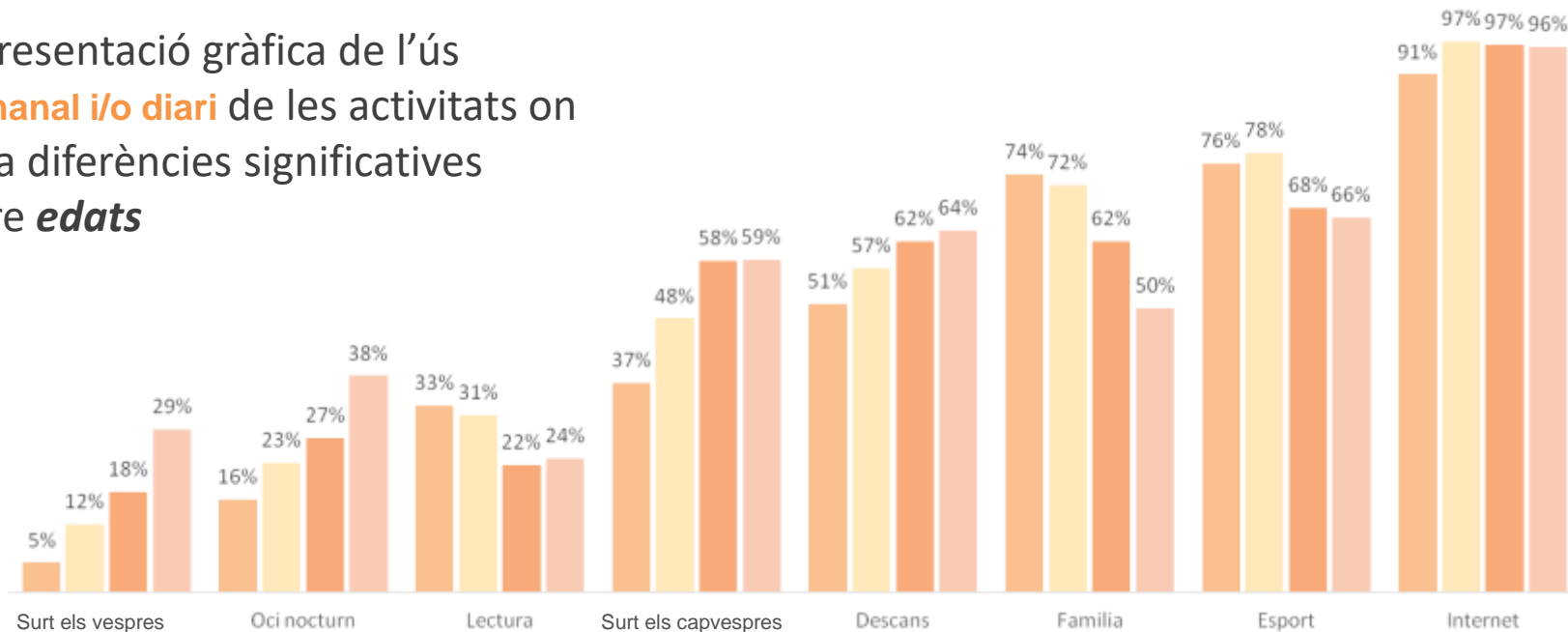

Representació gràfica de l'ús **setmanal i/o diari** de les activitats amb només **diferències significatives** entre **sexes**

Activitats d'oci de la joventut per edat

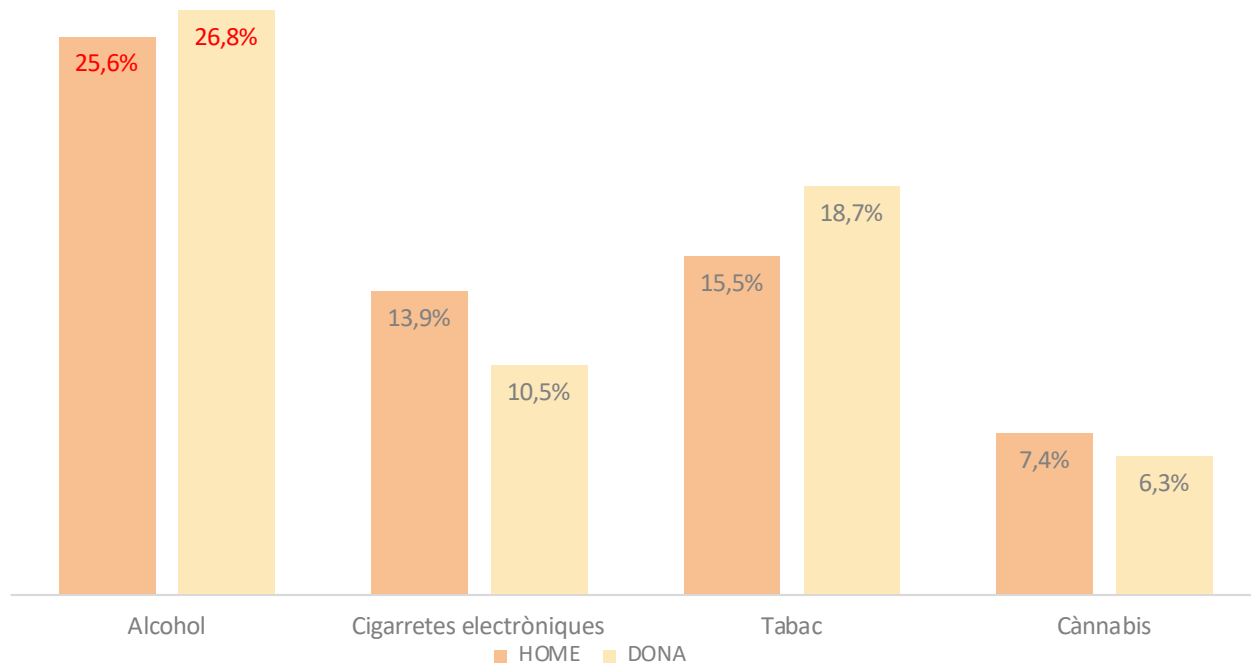
12 a 13 14 a 15 16 a 17 18 a 25

Representació gràfica de l'ús **setmanal i/o diari** de les activitats on hi ha diferències significatives entre **edats**

Consum de drogues per sexe

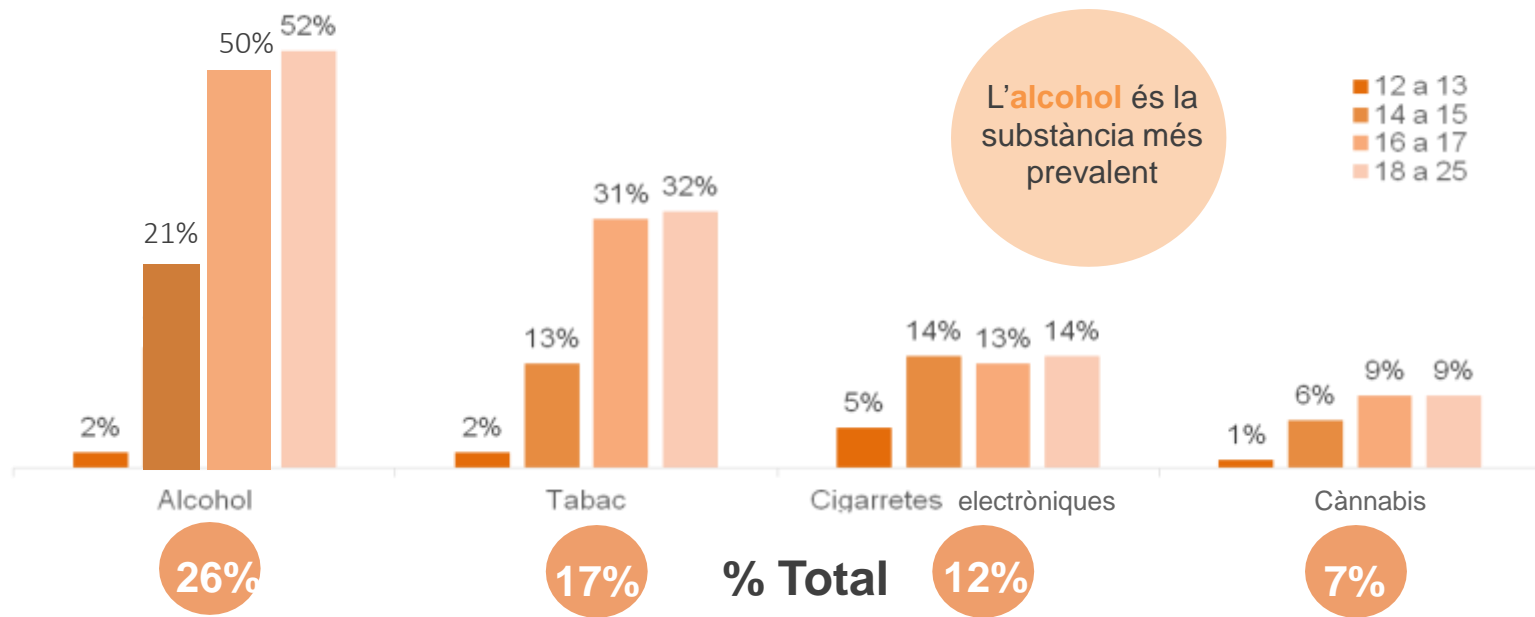
Prevalença (%) del consum de drogues els darrers 30 dies

L'**alcohol** és la substància més prevalent.

Consum de drogues per edats

Prevalença (%) del consum de drogues els **darrers 30 dies**

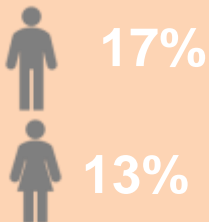

No hi ha diferències estadístiques entre el consum de drogues per sexe, però sí entre els grups d'edats.

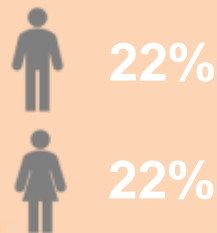
Dificultat percebuda per a aconseguir drogues

La majoria de l'alumnat creu que és fàcil aconseguir alcohol, tabac i cànnabis.

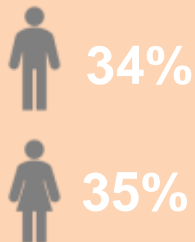
Alcohol

Tabac

Cànnabis

Consum d'alcohol per sexe

Edat d'inici

14,5 anys

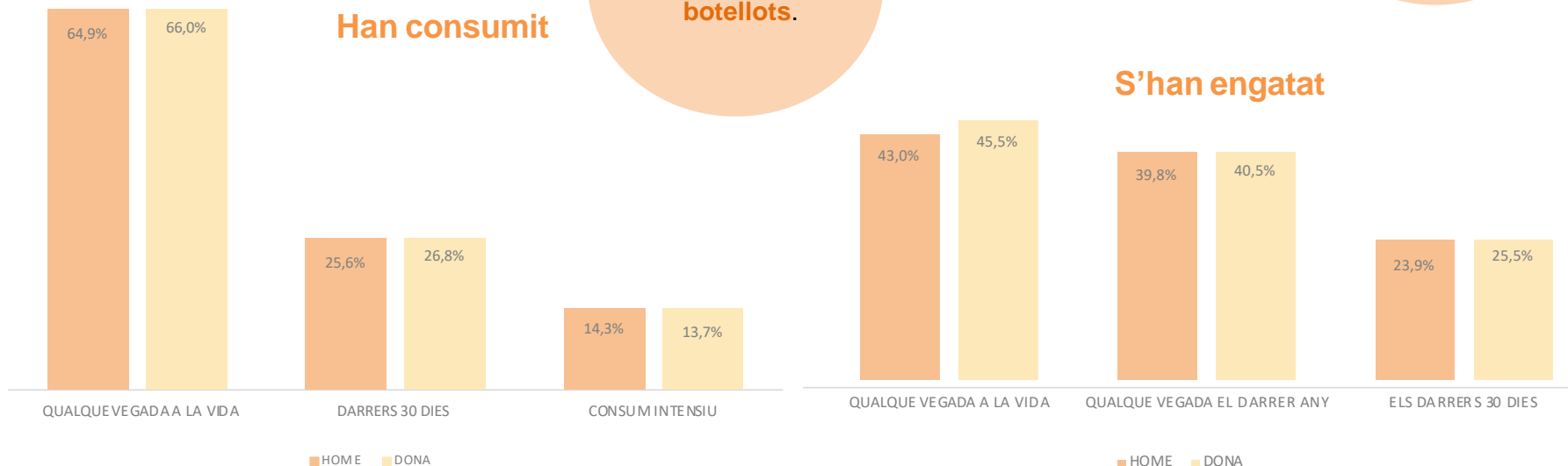

14,3 anys

El darrer any, el **32,6% dels joves i el 29% de les joves** han participat a **botellots**.

Han consumit

S'han engatat

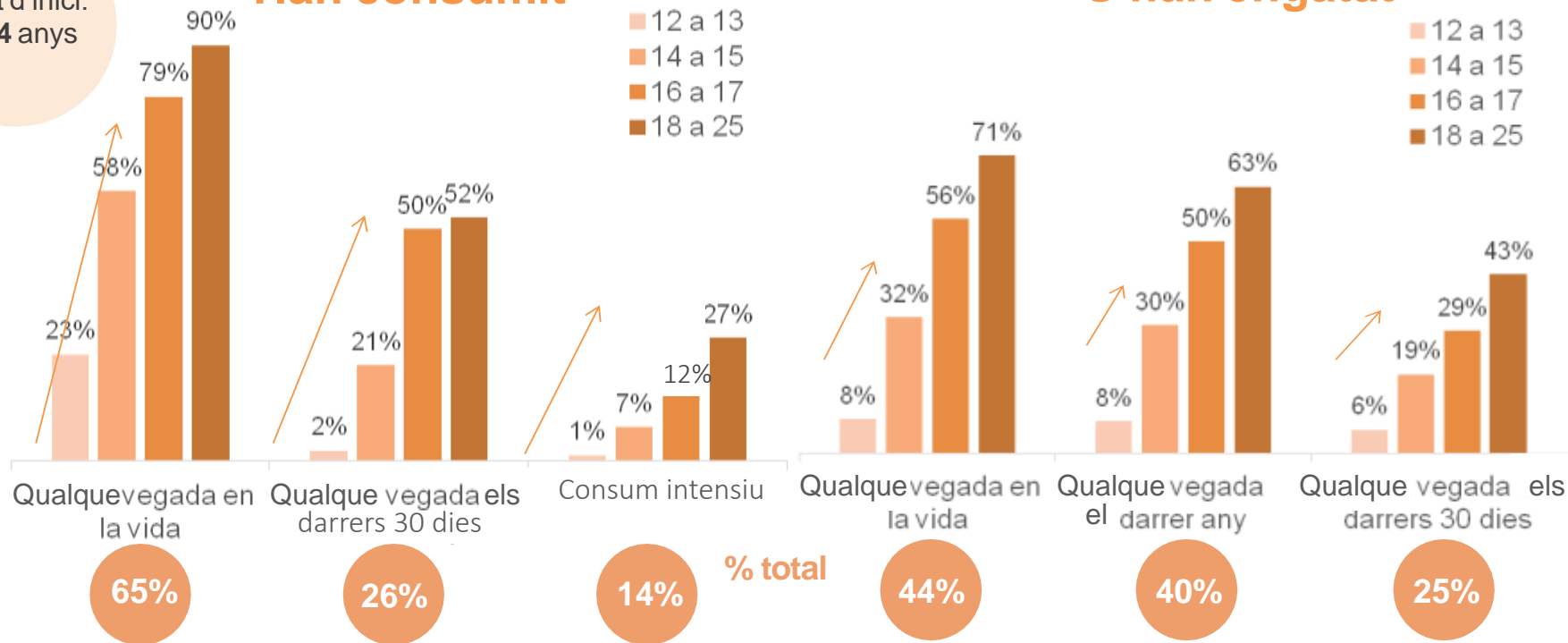
Consum d'alcohol per edat

Edat d'inici:
14,4 anys

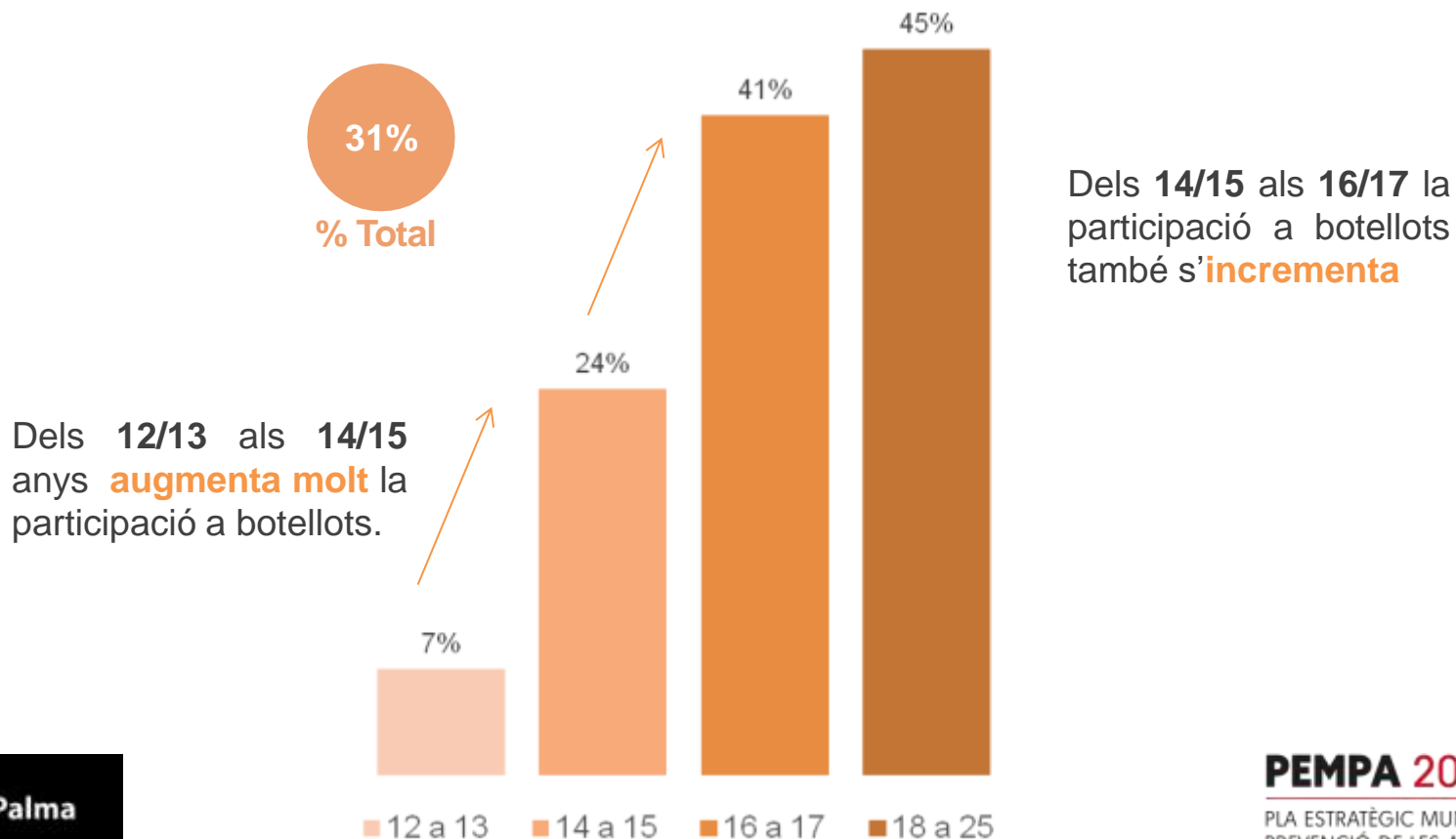
Han consumit

S'han engatat

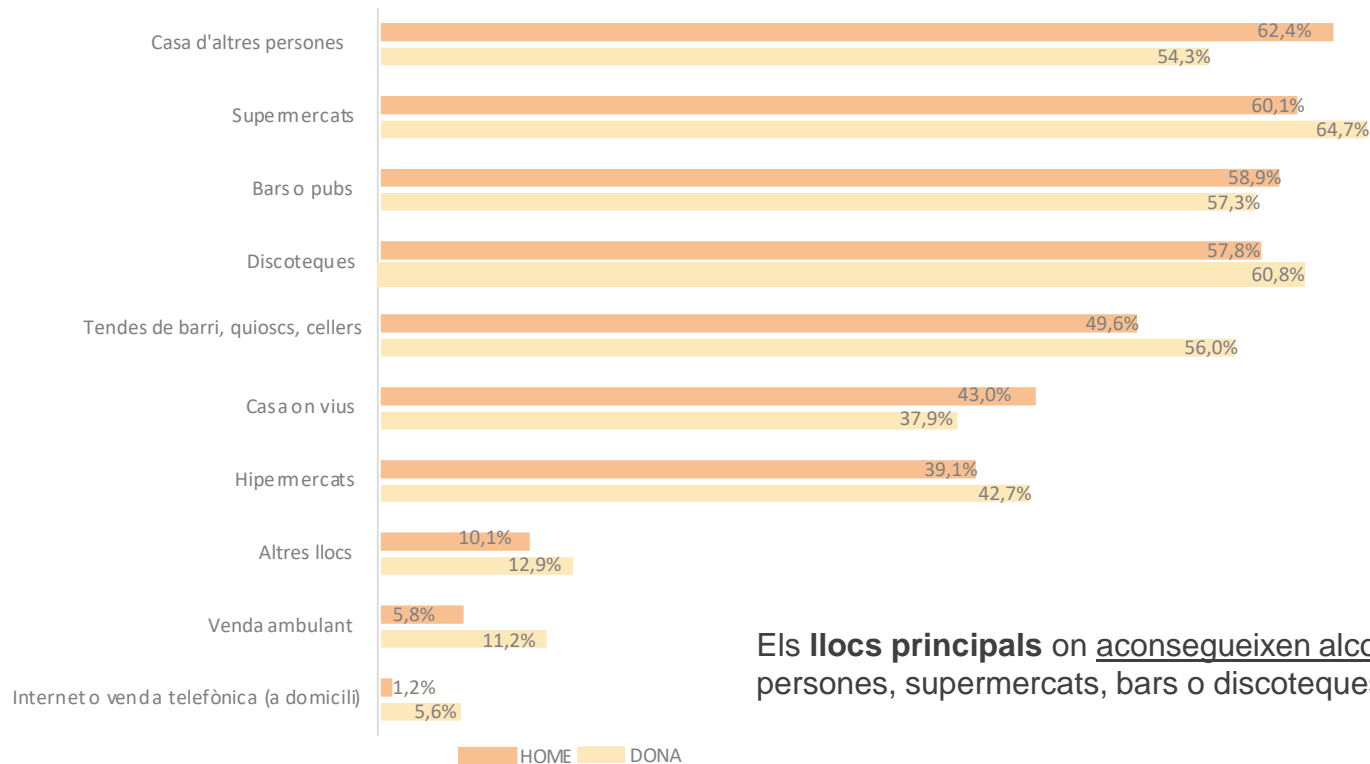

No hi ha diferències estadístiques entre el consum d'alcohol per sexe, però sí entre els diferents grups d'edats

Participació a botellot el darrer any per edat

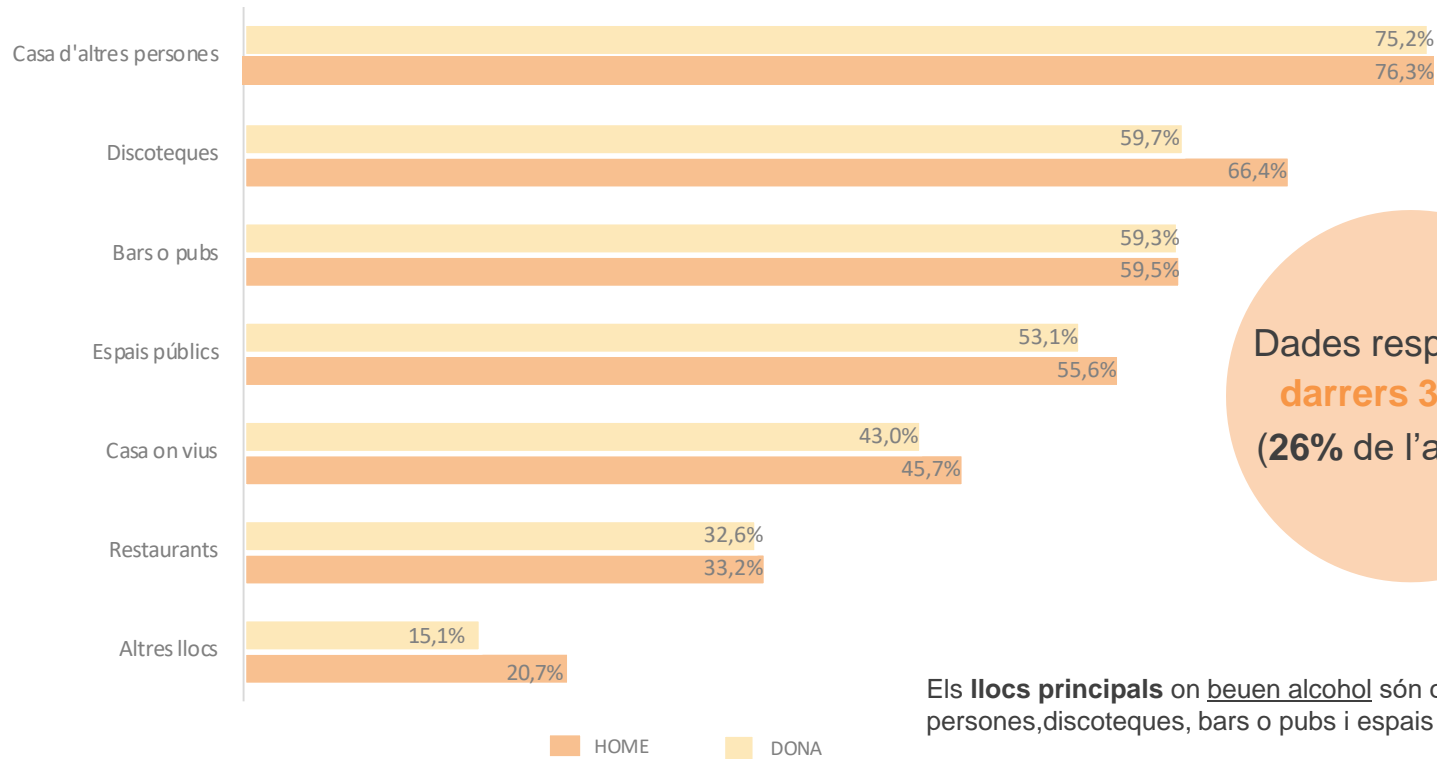
Llocs on aconseguixen alcohol

Dades respecte dels
darrers 30 dies
(26% de l'alumnat)

Els **llocs principals** on aconsegueixen alcohol són casa d'altres persones, supermercats, bars o discoteques.

Llocs on beuen alcohol

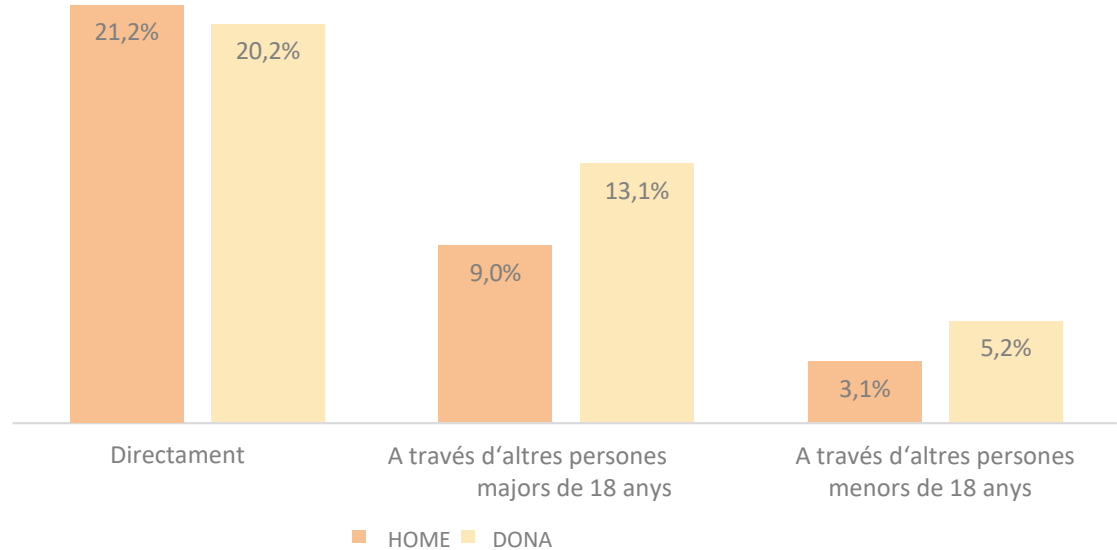
Dades respecte els
darrers 30 dies
(26% de l'alumnat)

Els **llocs principals** on beuen alcohol són casa d'altres persones, discoteques, bars o pubs i espais públics

Com aconseguixen l'alcohol

Un **20%**
aconsegueix
l'alcohol pel
seu compte.

Consum de tabac i cigarretes electròniques per sexe

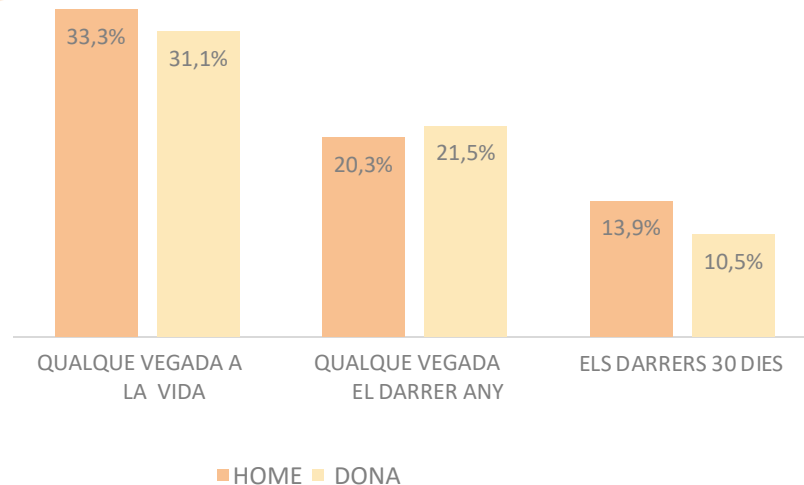
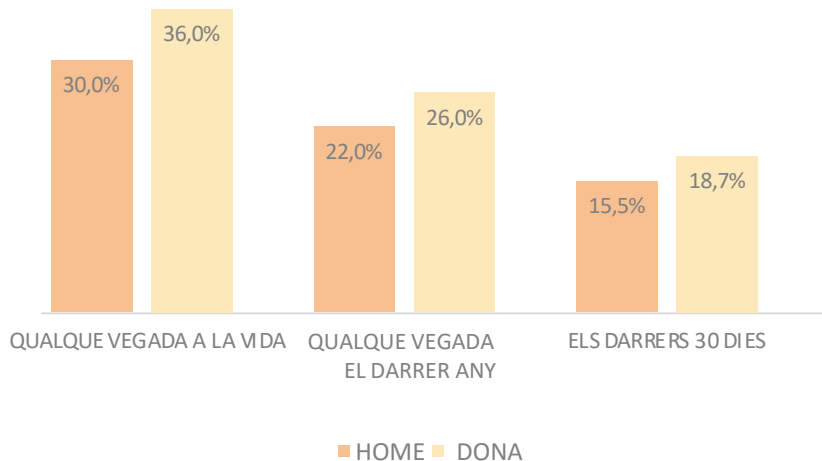

Edat d'inici
Home: 14,7 anys
Dona: 14,4 anys

Tabac

Edat d'inici
Home: 14,8 anys
Dona: 14,7 anys

Cigarretes electròniques

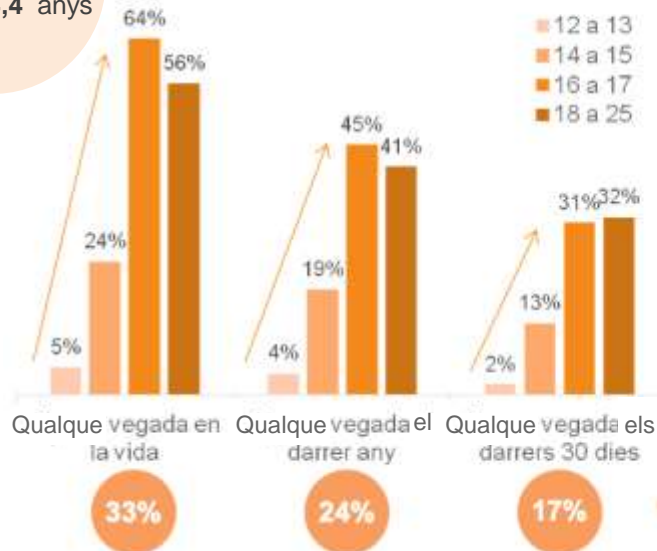
No hi ha diferències estadístiques entre el consum del tabac i cigarretes electròniques entre els i les adolescents.

Consum de tabac i cigarretes electròniques per edat

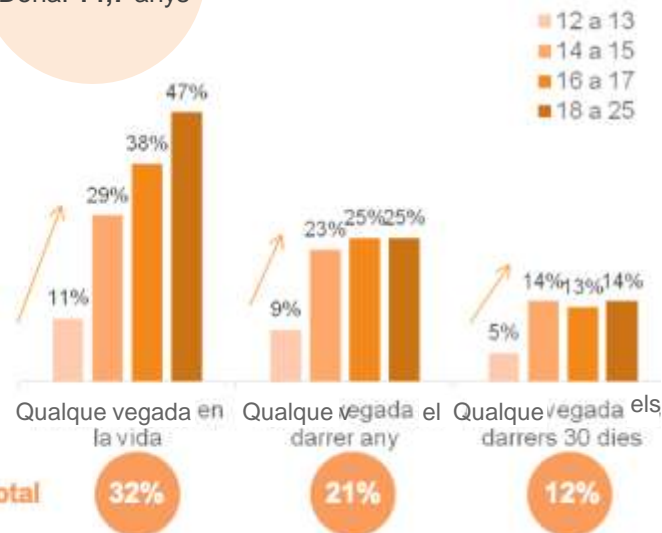
Edat d'inici
 Home: 14,7 anys
 Dona: 14,4 anys

Tabac

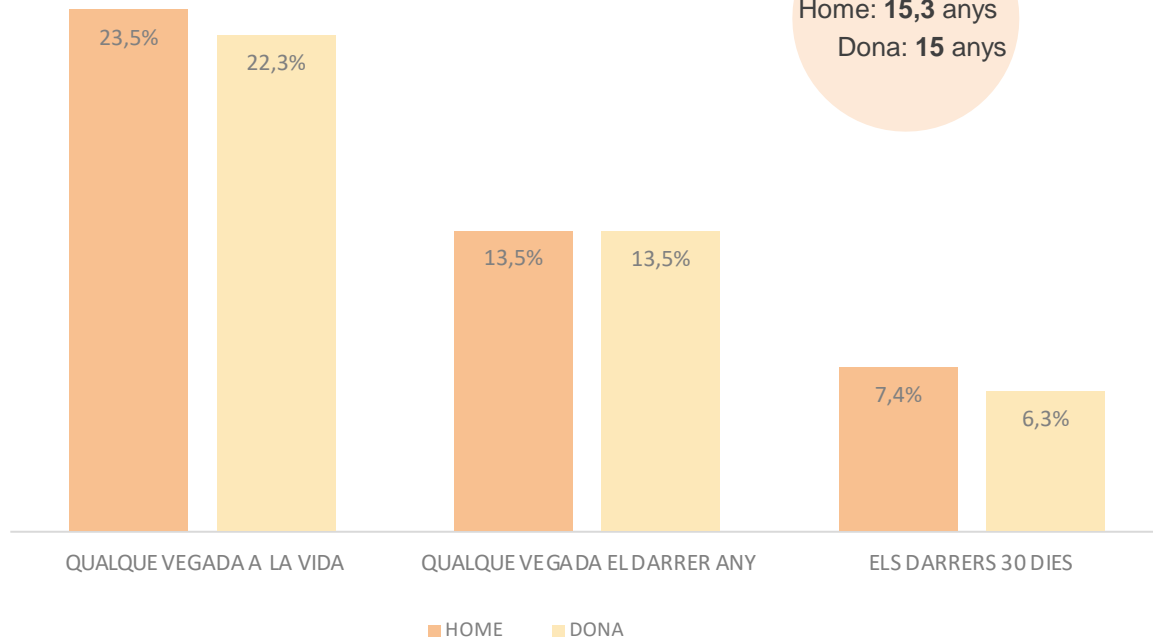
Edat d'inici
 Home: 14,8 anys
 Dona: 14,7 anys

Cigarretes electròniques

No hi ha diferències estadístiques entre el consum del tabac i cigarretes electròniques per sexe, però sí entre els diferents grups d'edats

Consum de cànnabis per sexe

Edat d'inici:
Home: **15,3** anys
Dona: **15** anys

Un **5,4%** d'homes i un **4,6%** de dones han consumit cànnabis entre **1 i 3 dies** al mes.

El **4,3%** d'homes i el **4,8%** de dones han consumit **tabac i cànnabis els darrers 30 dies**.

Consum de cànnabis per edat

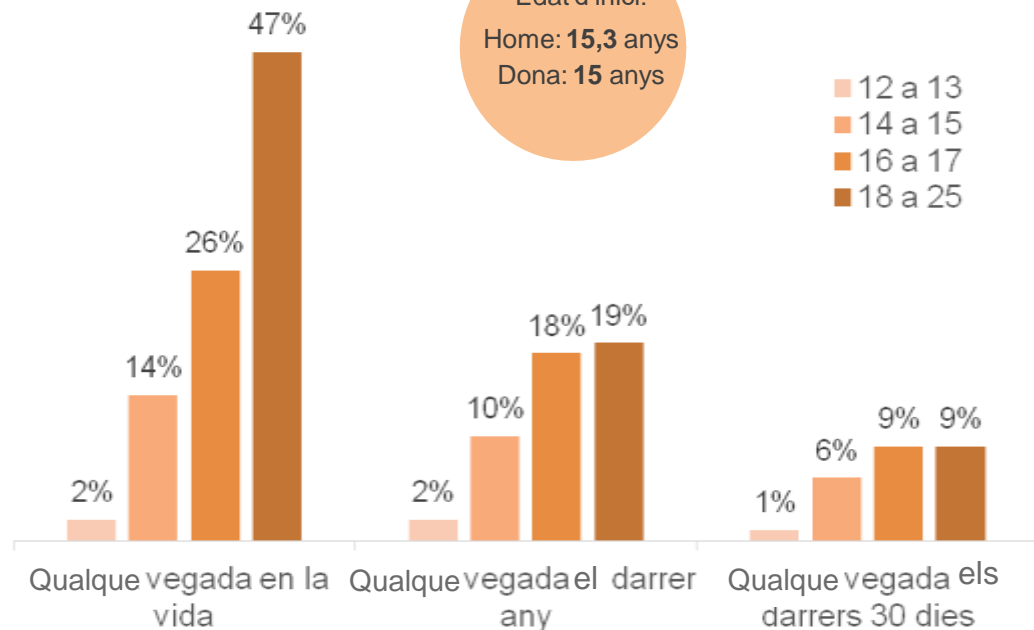

Edat d'inici:
Home: 15,3 anys
Dona: 15 anys

- 12 a 13
- 14 a 15
- 16 a 17
- 18 a 25

Un 5%
consumeix
cànnabis entre
1 i 3 dies
al
mes.

El 4,5% ha
consumit **tabac** i
cànnabis els
darrers 30 dies.

% Total

33%

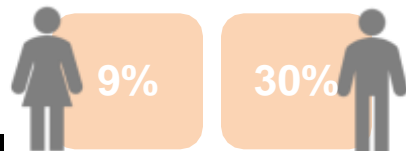
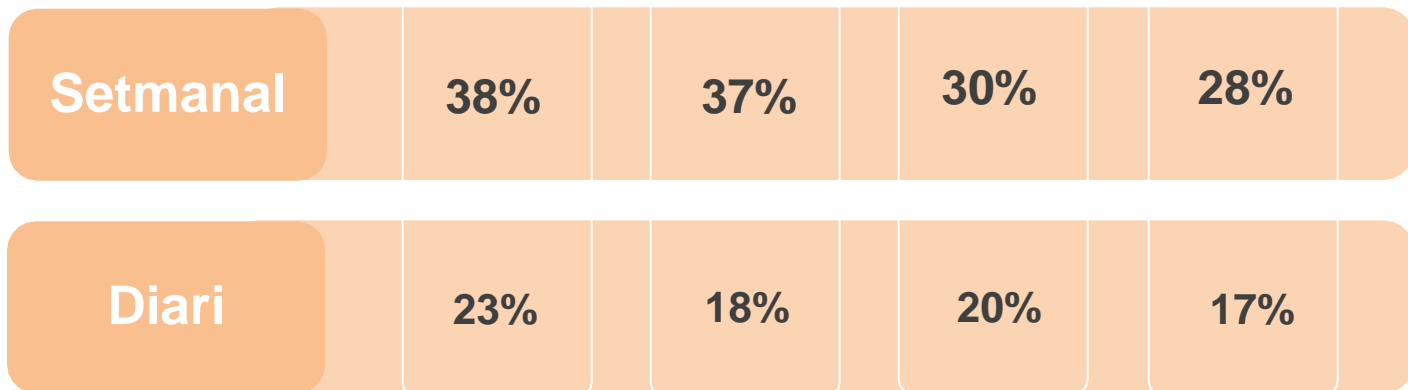
24%

7%

Ús de videojocs per sexe i edat

Ús de videojocs com a activitat d'oci els darrers 12 mesos

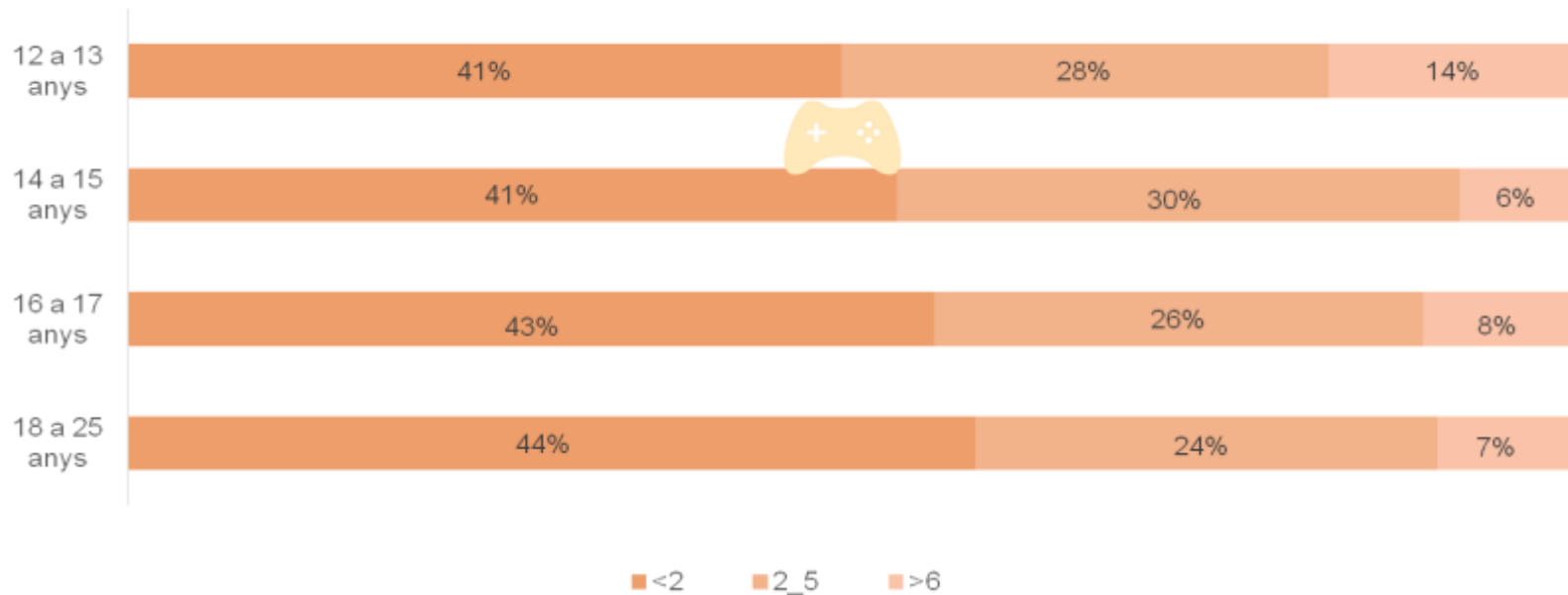
L'ús és molt més freqüent en el cas dels al·lots.

A mesura que creixen l'ús de videojocs disminueix.

Freqüència d'ús de videojocs per edat

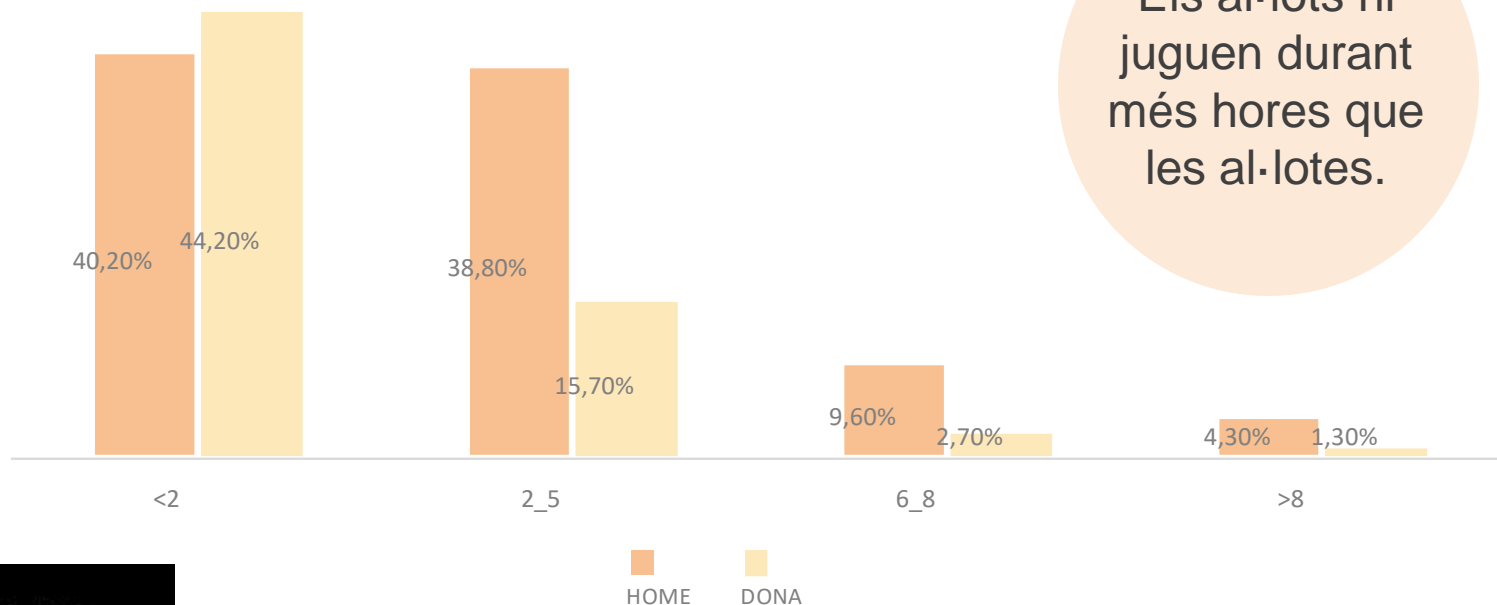
Hores al dia d'ús de videojocs per edat

Freqüència d'ús de videojocs per sexe

Hores al dia d'ús de videojocs per sexe

Els al·lots hi juguen durant més hores que les al·lotes.

Ús d'eSports

Jugadors/es

Espectadors/es

Setmanal

3%

22%

El 12% hi juga setmanalment

2%

El 8% veu jugar-hi setmanalment

15%

Diari

1%

11%

El 6% hi juga diàriament

1%

El 3% veu jugar-hi diàriament

5%

Situacions problemàtiques dels videojocs

L'escala **IGDS (Internet Gaming Disorder Scale)** mostra el grau en què l'alumnat experimenta **situacions problemàtiques** relacionades amb els **videojocs**.

Els resultats es poden dividir en dos trams:

Sense joc problemàtic

89%

Amb joc problemàtic

11%

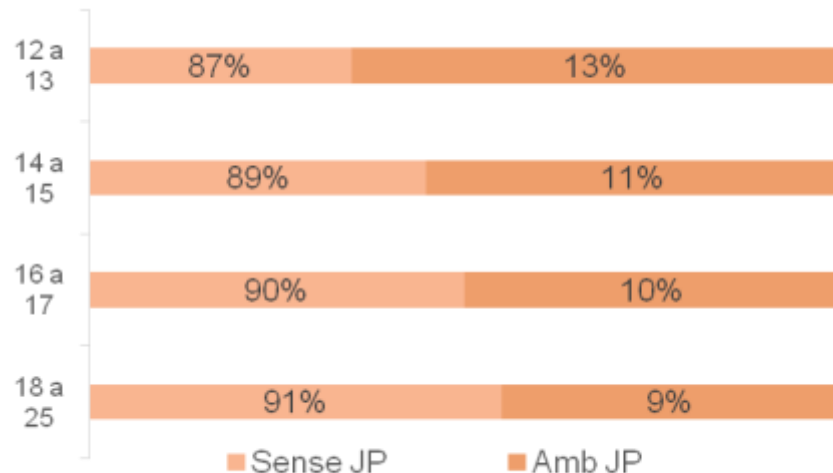

85%

93%

15%

7%

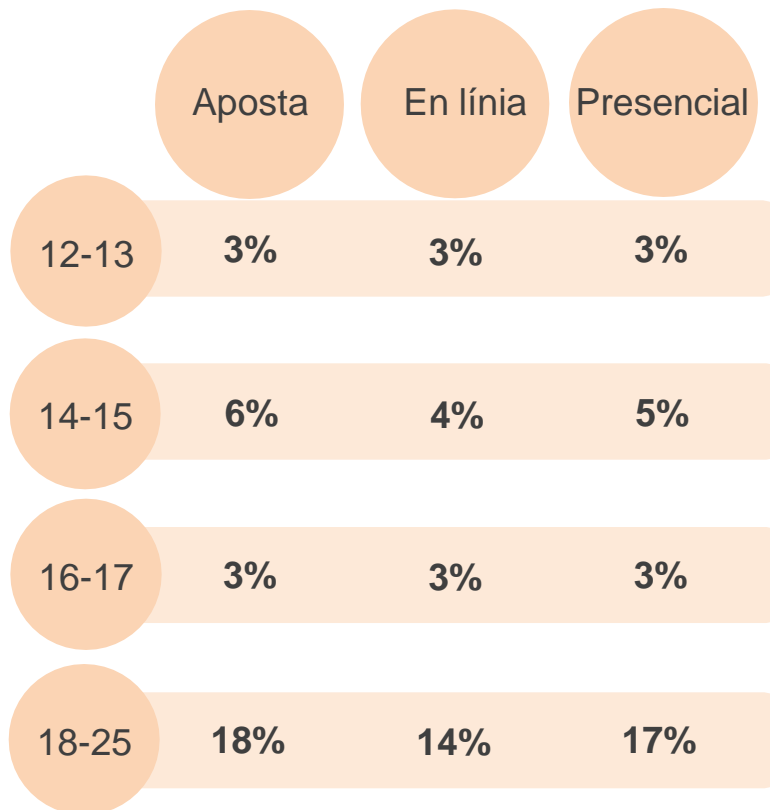
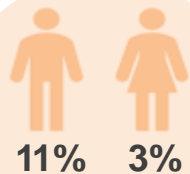

La majoria de l'alumnat **no presenta** un ús problemàtic de videojocs, si bé els adolescents presenten majors conductes problemàtiques amb relació als videojocs que les adolescents.

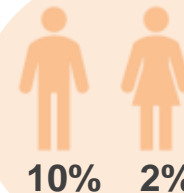
Jocs d'apostes

El 7% del total ha **jugat doblers** en apostes.

Els homes juguen **més** que les dones.

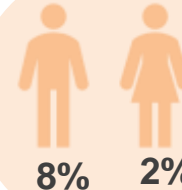

Presencial

Edat mitjana d'inici:
Home: 12,8 anys
Dona: 12,4 anys

Online

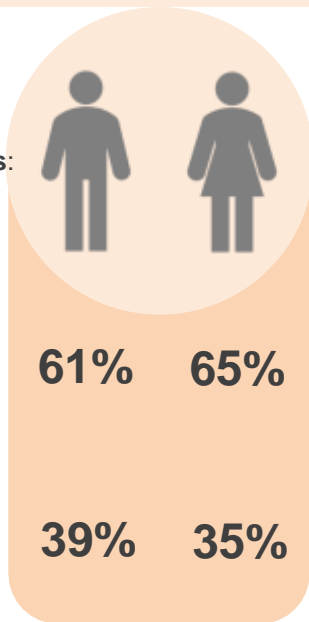
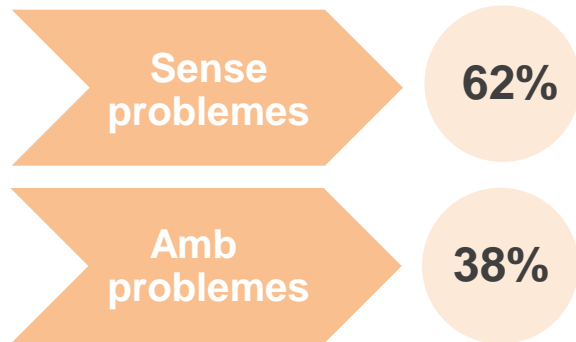
Edat mitjana d'inici:
Home: 13,8 anys
Dona: 12,9 anys

Situacions problemàtiques dels joc d'apostes

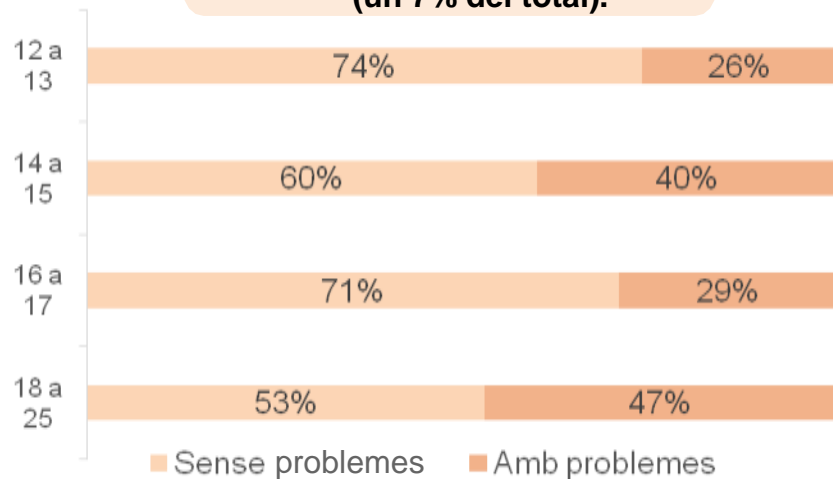

S'han mesurat mitjançant una escala la gravetat/problemes dels jocs d'aposta (LIE-BET)

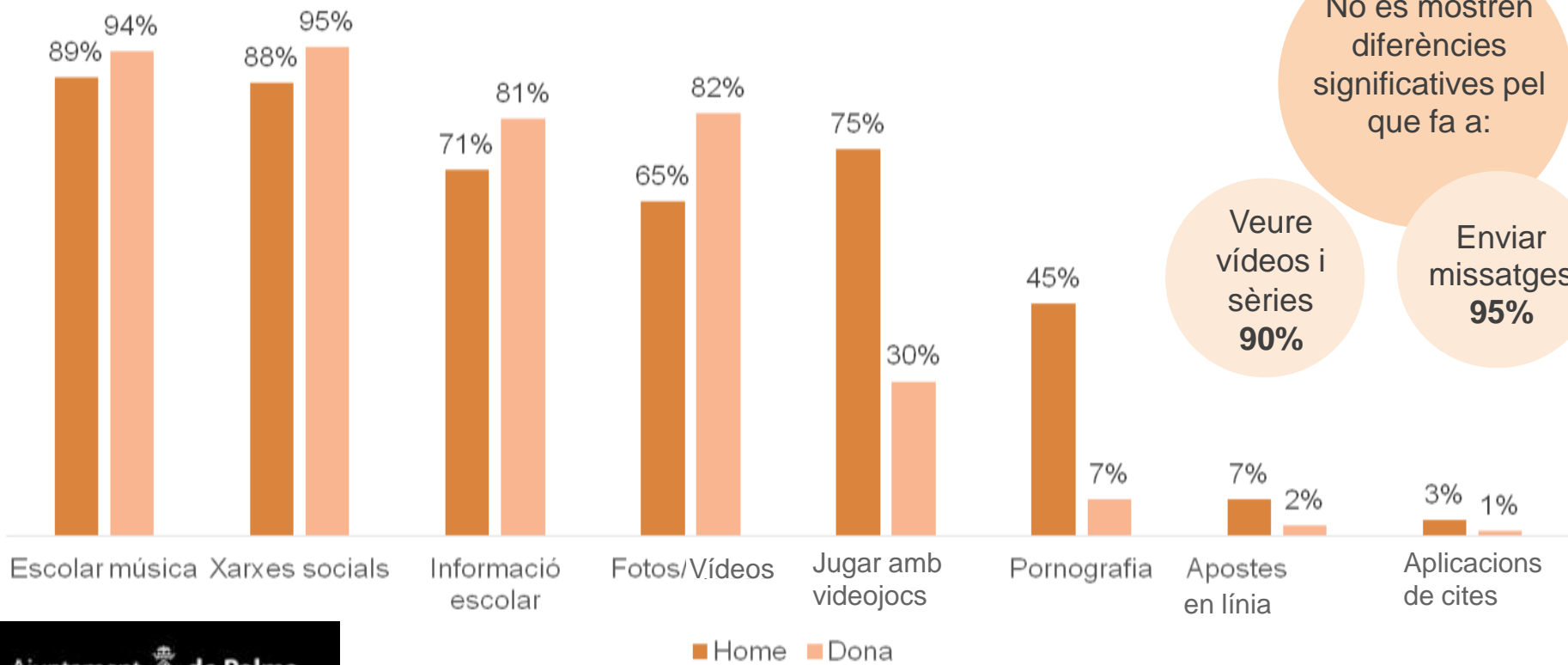
Els resultats es poden dividir en dos trams:

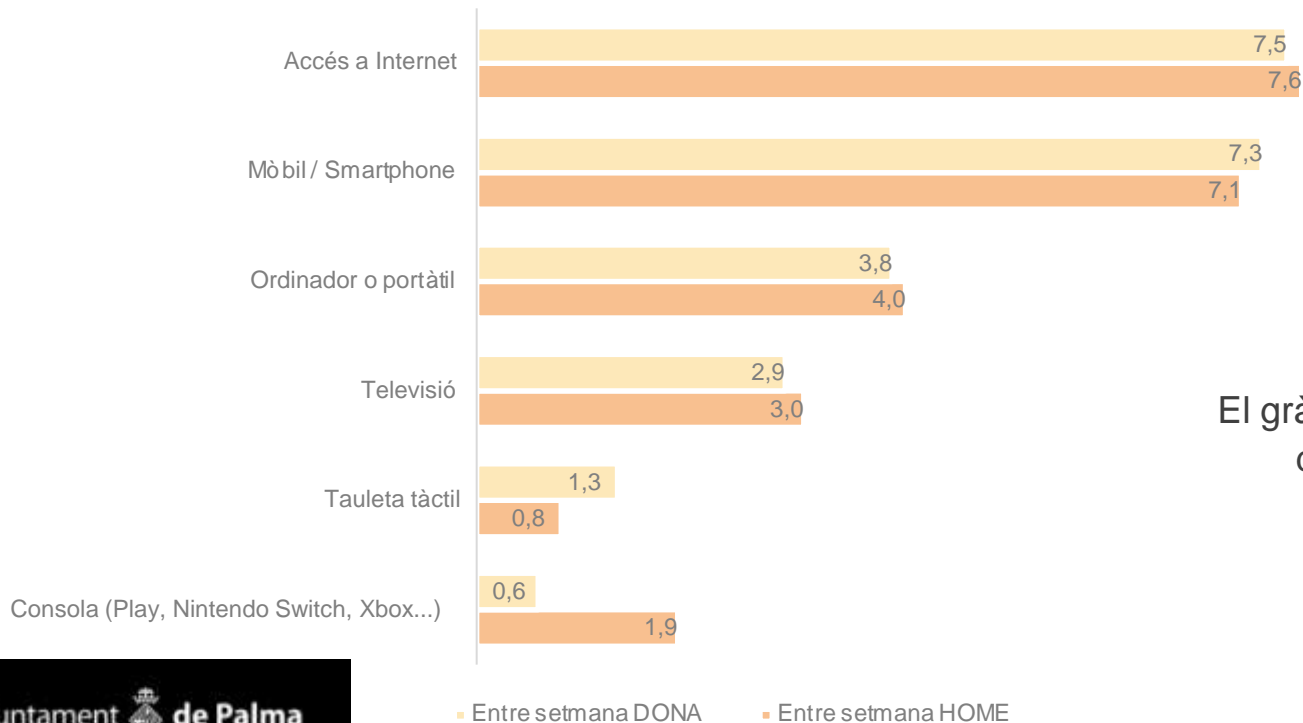
Les dades són dels 126 alumnes que fan apostes (un 7% del total).

Ús que fan d'Internet per sexe

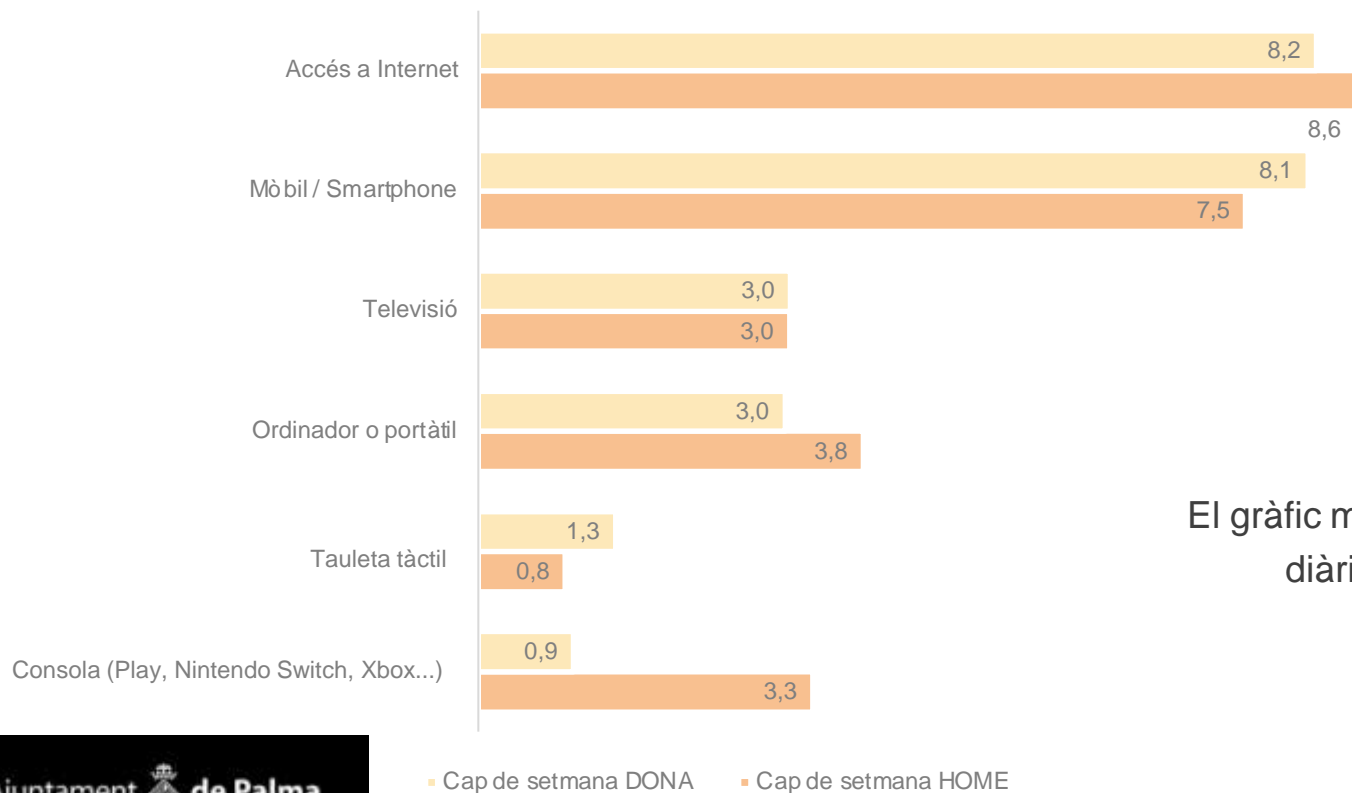

Temps dedicat al dia *entre setmana*

El gràfic mostra la mitjana d'**hores** diàries que es dediquen a les diferents plataformes.

Temps dedicat al dia en cap de setmana

El gràfic mostra la mitjana d'**hores** diàries que es dediquen a les diferents plataformes.

Conductes vinculades a l'oci de risc i vulnerabilitats:

Webs de pornografia visitats el darrer any

El 48% ha visitat webs de **pornografia**

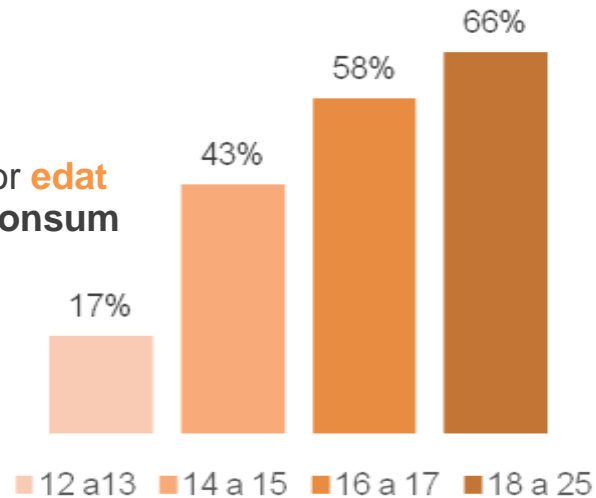
69%

29%

Els **al·lots** *visiten* aquests webs amb **major freqüència** que les **al·lotes**.

A major **edat** major **consum**

Mensual

11%

Setmanal

17%

Diari

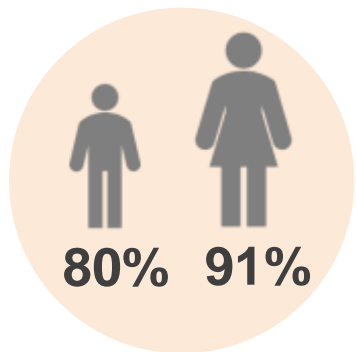
8%

Conductes vinculades a l'oci de risc i vulnerabilitats:

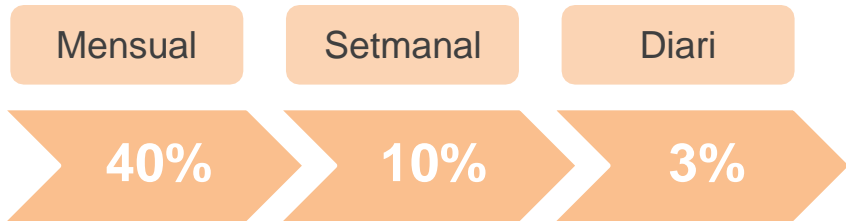
Fer compres com a activitat d'oci del darrer any

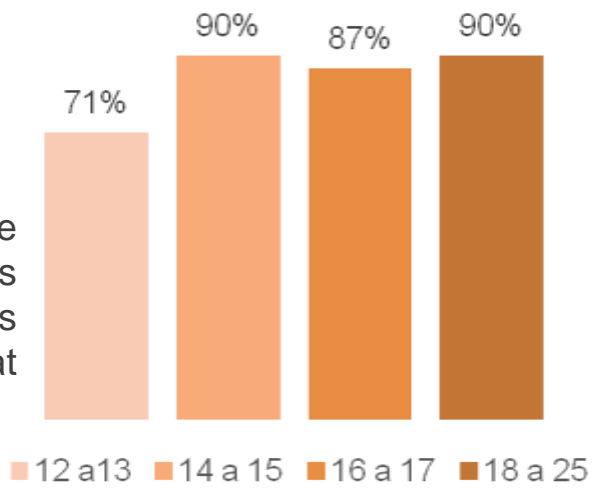
El **85% compra** presencialment o en línia com a **activitat d'oci**.

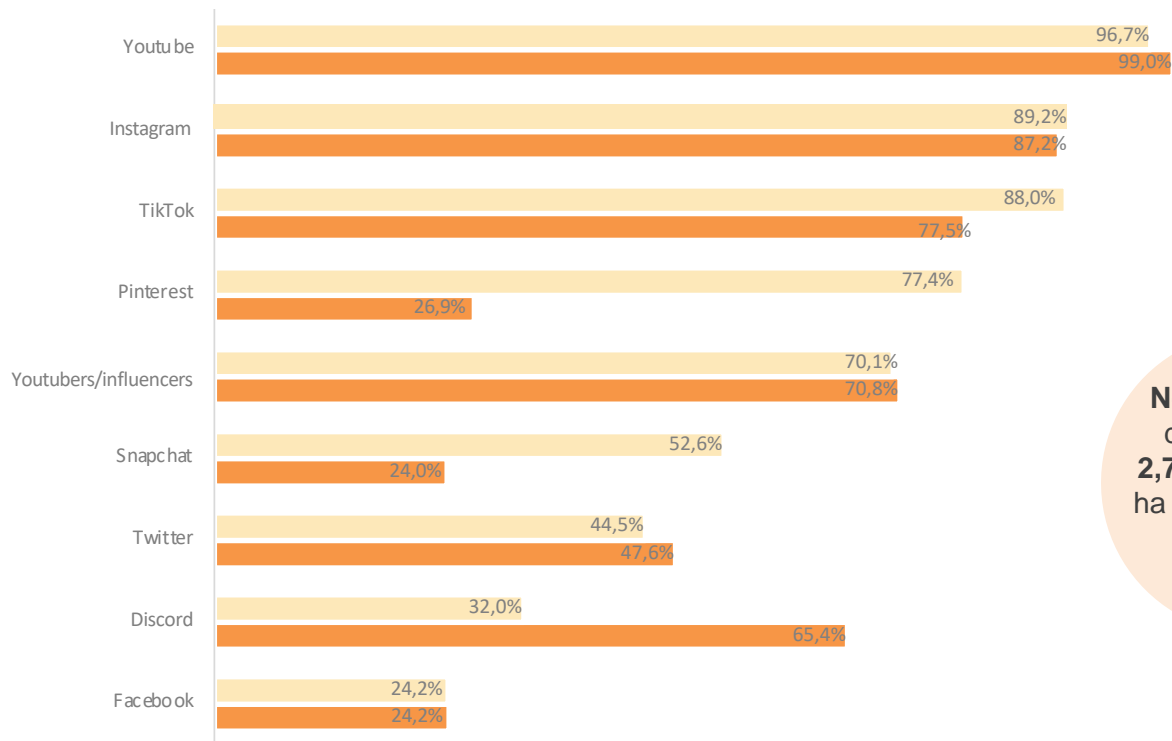
Les **joves** fan **compres** amb major freqüència que els **joves**.

La conducta de **compra** és **elevada** a tots els grups d'edat

Tipus de xarxes socials visitades

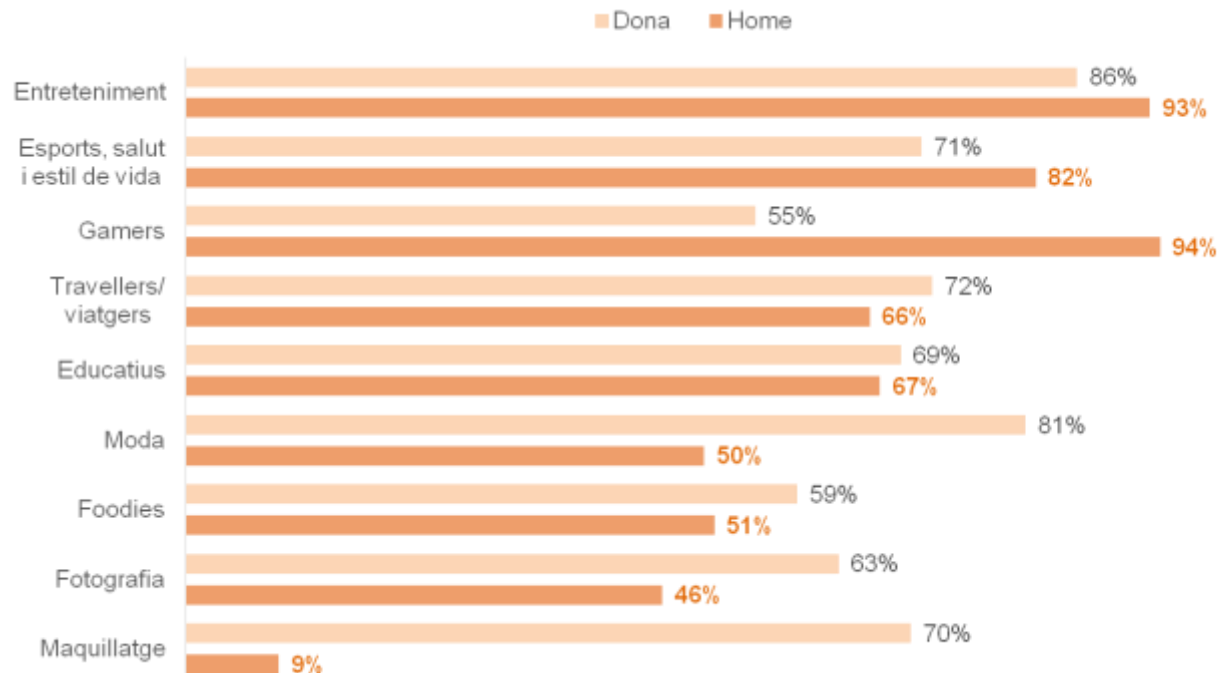
■ DONA ■ HOME

Es dedica una mitjana de **2,4 hores** diàries a les **xarxes socials**, igual en homes que en dones.

Només el **4,8%** dels joves i el **2,7%** de les joves ha respost que **no té xarxes socials**.

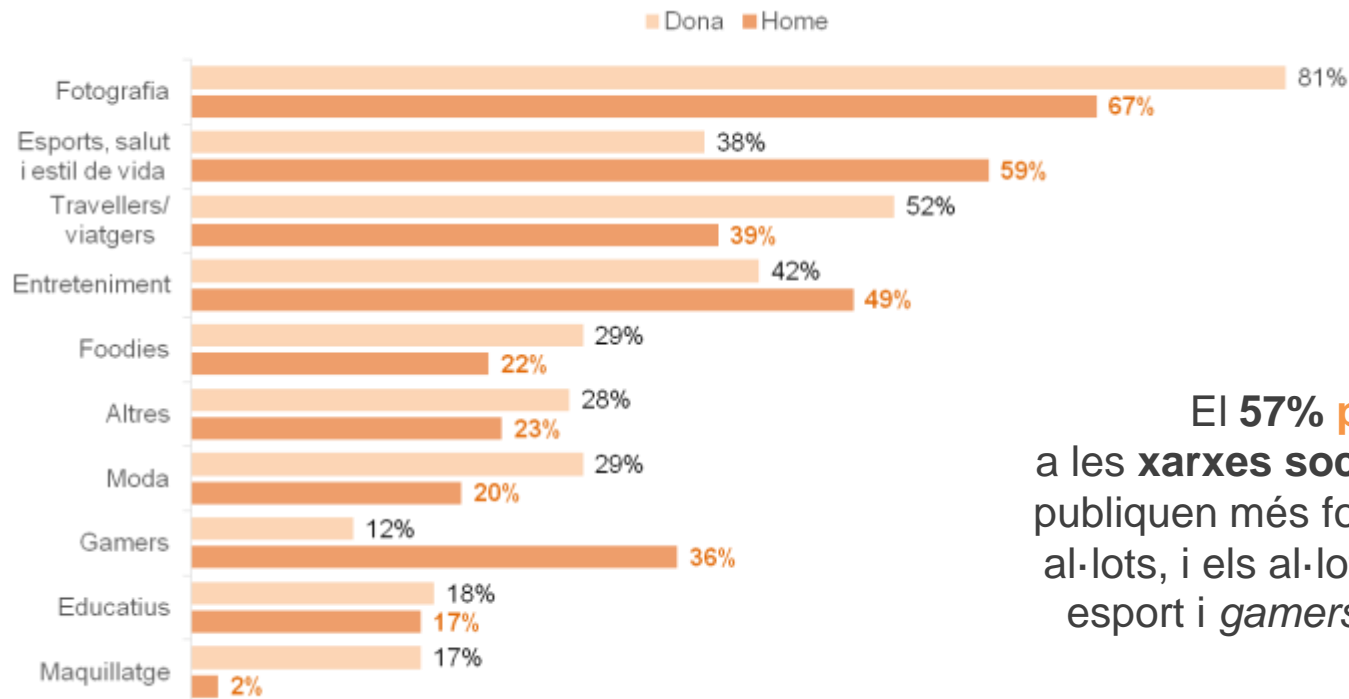
El gràfic mostra el percentatge d'**alumnat** que **empra** cada una d'aquestes **xarxes socials**.

Tipus del contingut seguit de *youtubers/influencers*

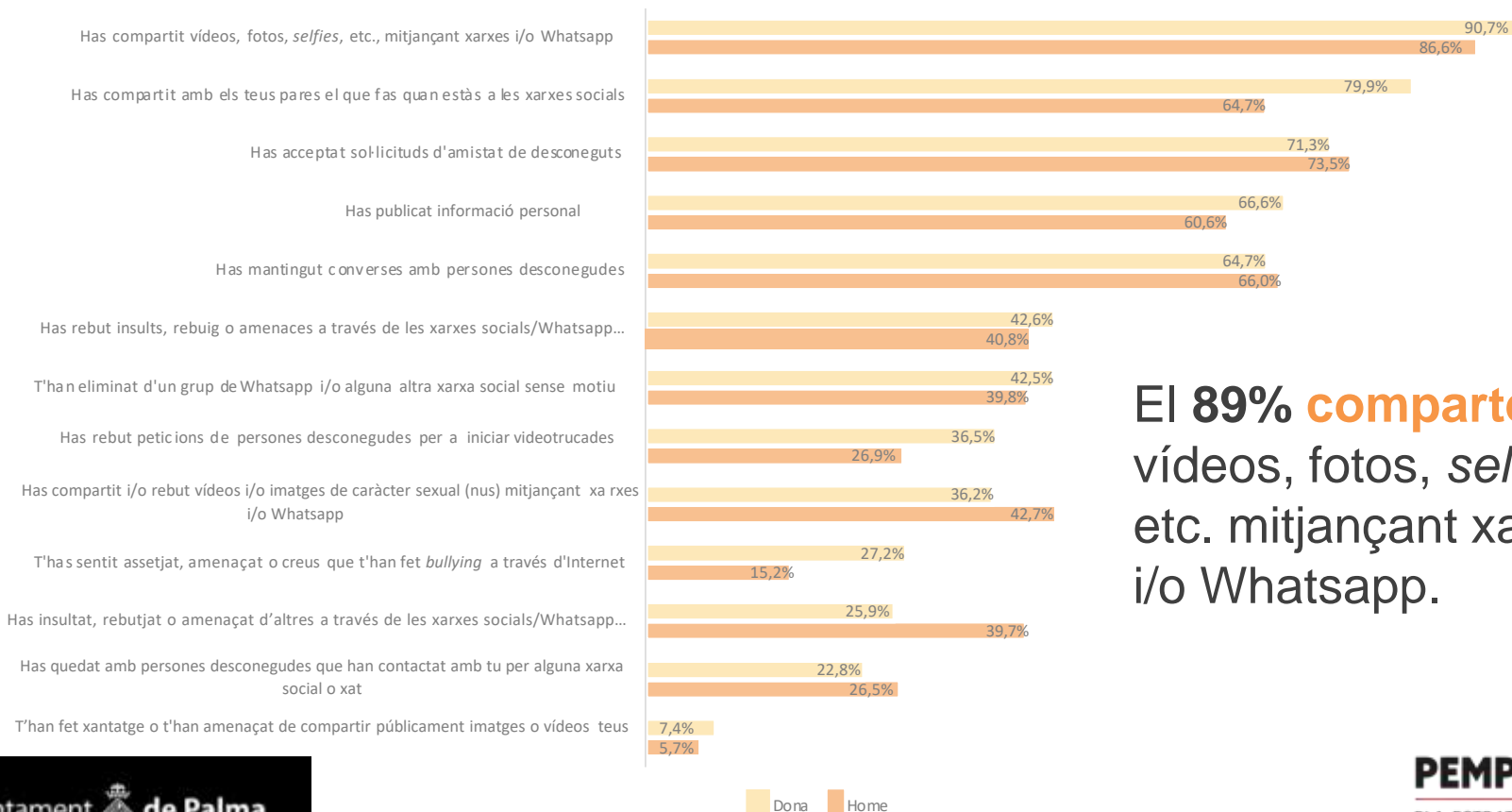
El **70%** segueix *influencers/youtubers*. Els al·lots segueixen més *gamers* i les al·lotes segueixen més moda i maquillatge.

Continguts que publiquen a les xarxes socials

El **57%** publica contingut a les **xarxes socials**. Les al·lotes publiquen més fotografies que els al·lots, i els al·lots publiquen més esport i *gamers* que les al·lotes.

Situacions viscudes a través d'Internet i xarxes socials

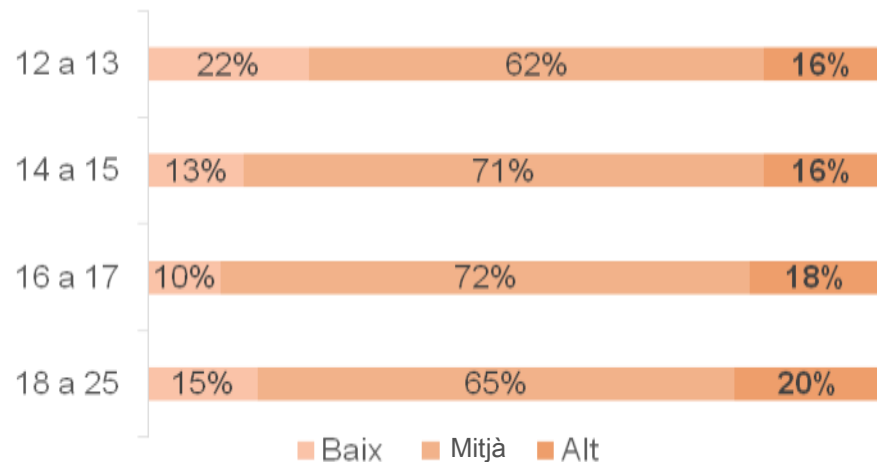
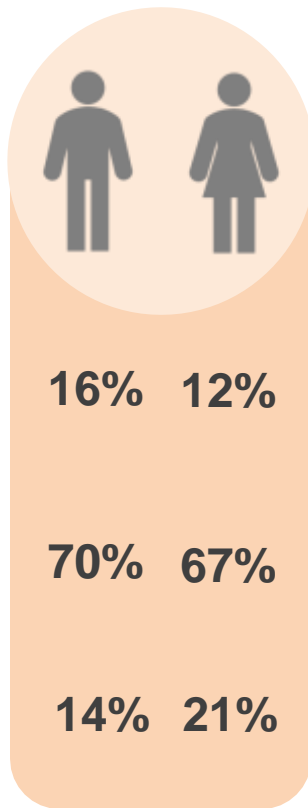
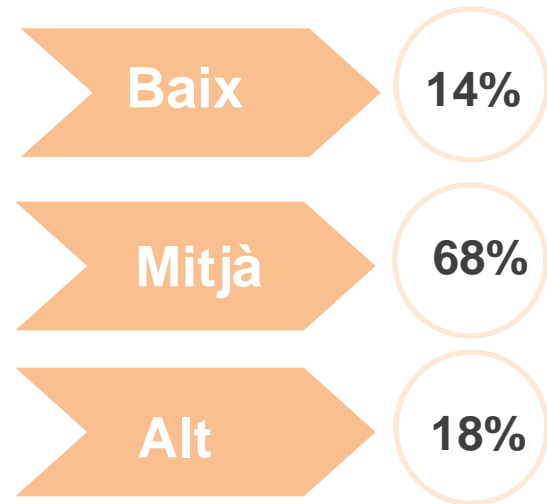
El **89% comparteix** vídeos, fotos, *selfies*, etc. mitjançant xarxes i/o Whatsapp.

Problemes en relació amb l'ús d'Internet

L'escala CIUS (Compulsive Internet Use Scale) ens informa sobre **problemes** en relació amb l'ús d'Internet.

Els resultats s'han dividit en tres trams de risc:

Un **18%** presenta **risc d'ús compulsiu d'Internet** sense diferències estadístiques per sexe,

Conclusions

El propòsit de l'estudi és **conèixer els i les estudiants de Palma en edat adolescent.**

És un coneixement útil per a fer prevenció basant-se en l'evidència científica.

Hem de **situar** la infància i l'adolescència **en el centre de les estratègies preventives de qualitat.**

Suposa un compromís polític, social i de salut.

1.872 alumnes de tots els nivells educatius de secundària de Palma han participat aportant dades rellevants de la seva vida.

El grau de felicitat és de 6,7

Un 72% se senten **satisfets i satisfetes amb la seva vida personal** ; un 16%, molt satisfets/tes, i un 13%, poc satisfets/tes.

Els/les adolescents fan una valoració molt positiva de **l'afecte i la cura** que mostren els seus pares i mares, i les seves amistats.

El 75% afirma que els seus pares i mares **fixen normes clares** sobre què poden fer a casa i el 66% sobre què poden fer fora de casa.

El 46% ha tingut conflictes familiars.

Problemes que han tingut:

El 31% ha tingut **ressaca** després d'haver sortit el vespre.

El 15% **no recorda** què li va passar el vespre anterior després d'haver sortit.

El 21% ha mantingut **relacions sexuals sense protecció.**

El 13% ha sofert **assetjament** per qualche mitjà.

El 4% ha sofert una **relació sexual no consentida.**

El 82% dels i les estudiants té capacitat emocional per a afrontar situacions problemàtiques o conflictives.

Conclusions

Les activitats d'oci són claus en prevenció de les addiccions.

El PEMPA crea estratègies per a fomentar un oci de més qualitat i participatiu.

Les activitats d'oci habituals majoritàries són:

Ús d'Internet (96%), esports (71%), veure sèries o pel·lícules (71%), fer activitats amb la família (64%), descansar (59%) i sortir amb amics i amigues l'horabaixa (52%).

Les activitats d'oci habituals minoritàries són:

Anar a centres del seu barri (6%), anar al cinema o al teatre (5%) i participar en activitats culturals (4%).

CONSUM DE DROGUES I MENORS:

L'edat mitjana d'inici és entre 13-14 anys.
El 53% ha consumit begudes alcohòliques alguna vegada: el 31%, tabac; el 26%, cigarretes electròniques, i el 14%, cànnabis.

ALCOHOL

Malgrat que està prohibit dispensar alcohol i tabac a les persones menors d'edat aquestes hi tenen accés amb facilitat.

Riscs vinculats a l' ALCOHOL El

40% s'ha engatat el darrer any.
El 31% ha participat a botellots.
El 26,2% ha comprat alcohol.

Llocs més habituals on aconsegueixen alcohol:

CASES D'ALTRA GENT
SUPERMERCATS BARS
DISCOTEQUES

Riscs vinculats a FUMAR

FUMEN HABITUALMENT:

El 15% fuma tabac.
L'11% fuma cigarretes electrònics.
El 5% fuma cànnabis.

Els que fumen cànnabis també fumen tabac.

El 5% fa policonsum.

Conclusions

VIDEOJOCS

El 84,4% de l'alumnat declara haver jugat a videojocs el darrer any.

VIDEOJOCS

El 14 del grup de 12-13 anys hi ha jugat sis hores o més al dia.

VIDEOJOCS

El 41,5% comença a experimentar-ne problemes.

El 19,5% presenta ja símptomes que s'haurien de tractar.

RISCS A INTERNET

El 89% comparteix fotos o vídeos.

El 64% publica informació personal.

El 26% visita webs de pornografia.

El 21% s'ha sentit assetjat o assetjada.

TECNOLOGIES DIGITALS

El 92,4% té accés a Internet.

Dediquen entre **7 i 8 hores** a estar connectats, com a oci.

El 18% en fa un ús compulsiu i es troba en situació de risc.

APOSTES

El 6,7% dels i les estudiants indica que ha fet apostes.

El 5% en línia i el 6%, presencial

A partir dels 18 anys ho fa el 18,5%.

XARXES SOCIALS

El 96,7% dels i les estudiants informa que empraran almenys una xarxa social

98% Youtube

89% Instagram / 83% TIK-TOK

XARXES SOCIALS

El 70% segueix *influencers*

El 57% publica continguts.

Las tecnologies digitals creen reptes preventius que impliquen tots els col·lectius socials.

La gestió de l'oci és una de les claus a impulsar entre tothom.

Hem de situar la infància i l'adolescència en el centre de les estratègies preventives de qualitat. Això suposa un compromís polític, social i de salut.

Les tecnologies digitals creen reptes preventius que impliquen tots els col·lectius socials.

La gestió de *l'oci educatiu i estils de vida saludable* és una de les claus i s'ha d'impulsar entre **tothom**.

Enquesta Prevenció de les Addiccions de Palma